17 OKTOBER 2018

Toolkit Afvalvrije Festivals

Van afval naar grondstof

green events

Colofon

Deze toolkit is geschreven door:

Laura van de Voort (Green Events Nederland)
Paul Schurink (Green Events Nederland)

Met bijdragen van:

Nadine Galle (Metabolic)
Tijl Couzij (Lab Vlieland)
Lyke Poortvliet (Green Events Nederland)
Leonie Boon (Green Events Nederland)
Henk Klein Teeselink & Dorien Bosselaar (NederlandSchoon)
Rowin van Wijhe (Vierdaagsefeesten)

Met dank aan:

Christa Licher (Ministerie van Infrastructuur & Waterstaat)
Emile Bruls (Rijkswaterstaat)
Chris Johnson (RAW Foundation)
Lore Marien (OVAM)
Stijn Lambert (Ecofest)

Contact

Green Events Nederland
www.greenevents.nl
info@greenevents.nl

Inhoudsopgave

P. 4	**Introductie: Green Deal Afvalvrije festivals**
P. 8	**De weg naar afvalvrije festivals**
P. 12	**Schone festivals**
P. 22	**Verantwoord plasticgebruik**
P. 30	**Herbruikbare drinkbekers**
P. 38	**Composteren**
P. 43	**Campingafval**
P. 48	**Bijlagen** Template Grondstoffen- & Schoonplan

De manier waarop er wordt omgegaan met grondstoffen is volop in beweging. We volgen de ontwikkelingen nauwlettend en zullen dit document dan ook regelmatig voorzien van updates.

Download de laatste versie via www.greenevents.nl

Introductie: Green Deal afvalvrije festivals.

De 934 Nederlandse festivals trekken per jaar 26,7 miljoen bezoekers (bron: Respons festivalmonitor 2017).
Per persoon blijft er gemiddeld 2,33 kilogram afval achter op de festivalterreinen. Festivalorganisatoren, NederlandSchoon en de Rijksoverheid hebben in oktober 2015 de handen ineen geslagen om de afvalstromen te beperken, beter te scheiden en te verwerken en zwerfafval te voorkomen. Daarbij wordt gekeken naar de eigen organisatie én hoe bezoekers positief beïnvloed kunnen worden om bewust met afval om te gaan.

Festivals hebben met een aantal afvalstromen te maken. Etensresten, sigarettenpeuken, flyers, poncho's, zwerfafval, campingspullen en plastic zijn enkele voorbeelden. Door afval beter te scheiden – zowel frontstage als backstage – is het beter recyclebaar en is het bijvoorbeeld mogelijk GFT-afval te composteren. Daarnaast willen de organisatoren het cateringafval beperken. Het gebruik van hardcup-drinkbekers biedt dan mogelijkheden.

Samen willen de ondertekenaars van de Green Deal op een efficiënte en effectieve manier het afvalprobleem tackelen. Tijdens diverse pilots wordt gekeken naar welke maatregelen wel en niet werken én onder welke voorwaarden. Zodat andere festivals goede voorbeelden kunnen uitrollen.

De 'Lessons learned' zijn samengebracht in deze toolkit. Dit is een leidraad voor festivalorganisaties om de aanpak 'Van afval naar grondstoffen' vorm te geven.

Een andere kijk op afval: van afvalvrije festivals naar grondstofrijke festivals

Gedurende de looptijd van de Green Deal, is het inzicht van de deelnemers gewijzigd van kijken naar afval, naar het behouden van grondstoffen. Dit is de basis voor een circulaire economie, lees hierover meer op: circulairondernemen.nl. Deze toolkit is een hulpmiddel voor festivalorganisatoren om een bijdrage te leveren aan het behalen van de circulaire doelstellingen van de Rijksoverheid. De 'Material Flow Analysis' (MFA) wordt steeds vaker gebruikt door bedrijven, steden, of landen om de problemen rondom hun in- en uitgaande materiaalstromen inzichtelijk te maken (input en output). Al kijkend naar de MFA kunnen vragen worden beantwoord als: waar stromen de materialen die eigenlijk hergebruikt hadden kunnen worden momenteel naar toe? Of, welke materiaalstromen hebben de meeste impact op het milieu? Voor DGTL 2017 zijn alle materiaalstromen die tijdens het festival, maar ook tijdens de opbouw en afbouw zijn af- en aangevoerd in kaart gebracht. De MFA van DGTL (zie pagina 6-7) is gevisualiseerd in een Sankey diagram, die gelezen kan worden van links (input) naar rechts (output) en de relatieve omvang van de materiaalstromen onderling in stand houdt; hierin zijn bepaalde materiaalstromen dus zichtbaar groter dan anderen.

Doelstelling Rijksoverheid

50% minder gebruik van primaire grondstoffen voor 2030 en een volledig circulaire economie in 2050.

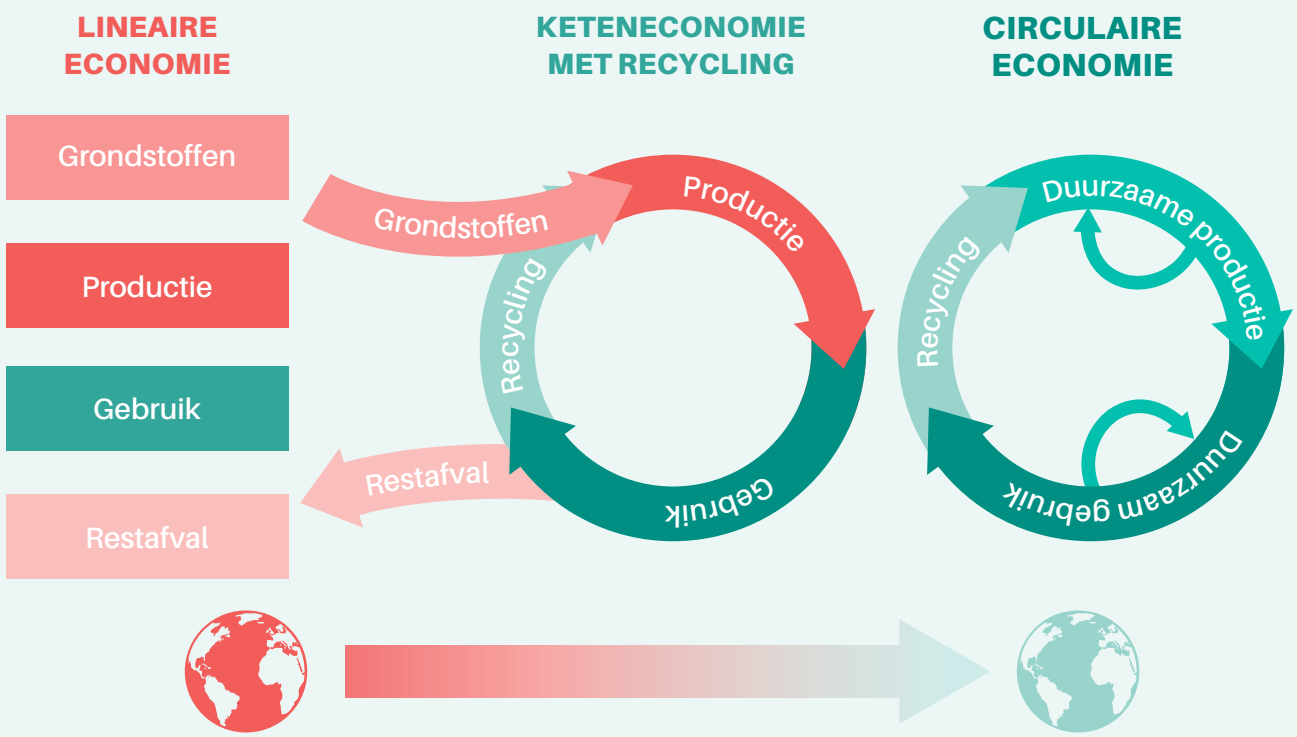

C recycle

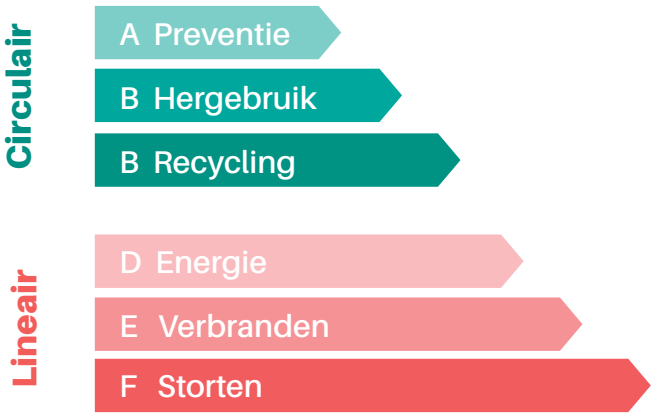

MATERIAL FLOW ANALYSIS: DGTL FESTIVAL 2017

Om DGTL volledig afvalvrij te krijgen is het noodzakelijk inzichtelijk te maken welke materiaalstromen verbonden zijn aan het festival, waar deze materialen vandaan komen en hoe ze na het festival verwerkt worden. Dit kan worden gedaan met behulp van deze 'Material Flow Analysis', gemaakt door Metabolic (metabolic.nl).

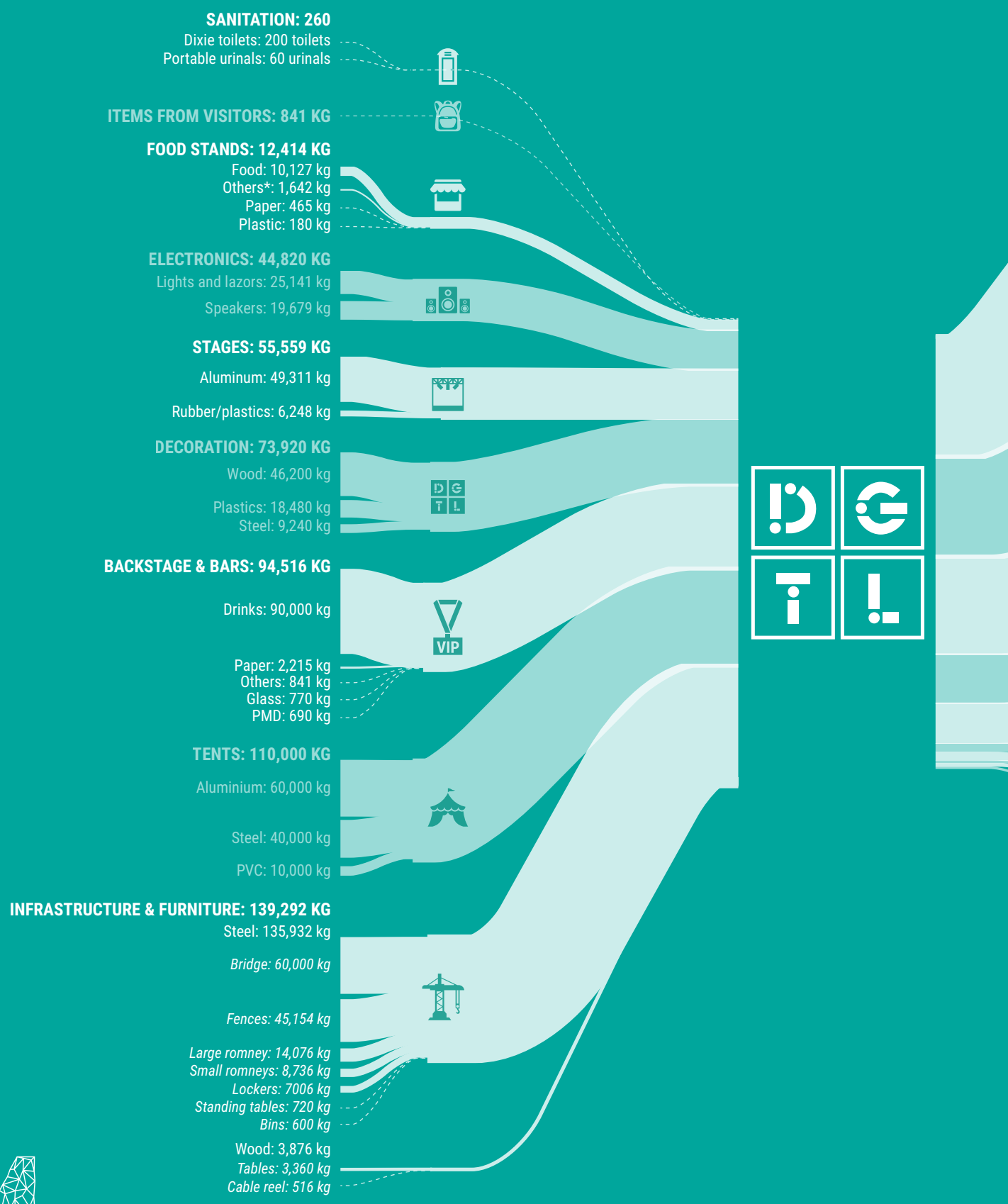

METABOLIC

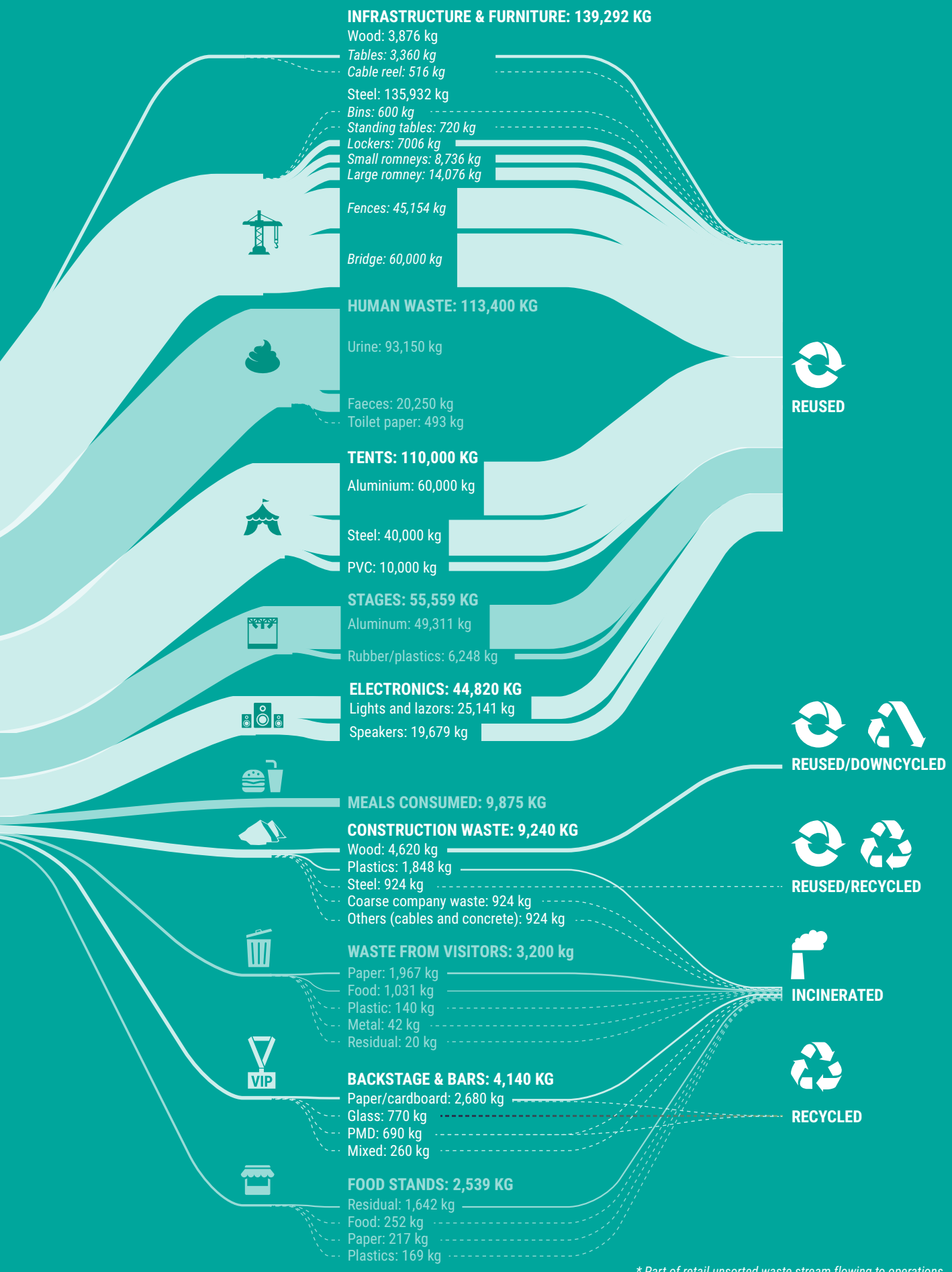

** Part of retail unsorted waste stream flowing to operations*

- - - - - - Less than 1000kg

De weg naar afvalvrije festivals

Waarom afvalvrij?

Into The Great Wide Open, 2018

Evenementen hebben niet alleen een voorbeeldfunctie, maar ook een enorm bereik en daardoor de mogelijkheid om een grote diversiteit aan doelgroepen te inspireren tot een duurzamere levensstijl.

Met de veranderingen in regelgeving - zoals het nieuwe evenementenbeleid van de gemeente Amsterdam, dat vanaf 2020 van kracht wordt - maar ook om stakeholders zoals buurtbewoners tegemoet te komen, is een schoon en duurzaam evenement waardevol.

Wat kun je doen?

De weg naar een afvalvrij festival, start al bij de conceptvorming van het evenement. Bij elke beslissing over fysieke materialen die naar het festival komen, stel je de vraag: wat gebeurt hiermee na afloop van het festival? Alle gehuurde materialen die na afloop van een festival met de leverancier mee teruggaan, spelen geen rol als het gaat om afval. Voor de overige materialen, hanteer je het 3R-principe.

1. Reduce (of beter nog: refuse): is dit materiaal/product nodig of kan het zonder?
2. Reuse: kan het vervangen worden door een herbruikbaar alternatief?
3. Recycle: kan het materiaal gerecycled worden?

Als organisator heb je de touwtjes in handen, maar voor een succesvolle aanpak is samenwerking met personeel, leveranciers, cateraars, schoonmaakbedrijven, afvalinzamelaars, recyclingbedrijven/afvalverwerkers en andere stakeholders noodzakelijk. Stel een afval- en grondstoffencoördinator aan die van a tot z verantwoordelijk is voor het plan.

Stappenplan afval-en grondstoffenmanagement

STAP 1

Stel een afval- & grondstoffencoördinator aan die verantwoordelijk is voor het grondstoffen- en schoonmaakproces.

STAP 2

Zorg ervoor dat alle stakeholders zoals personeel, leveranciers, cateraars, schoonmaakbedrijven, afvalinzamelaars en recyclingbedrijven/ afvalverwerkers onderdeel worden van dit proces.

STAP 3

Inventariseer de materialen die naar je festival komen en welke materialen als afval achterblijven (zie template Template Grondstoffen- & Schoonplan in de bijlage).

STAP 4

Pas het 3R-pincipe toe: is het nodig of kan het zonder? Is hergebruik mogelijk? En zo niet: kan het gerecycled worden? Bepaal welke materialen er gebruikt mogen worden en creëer waar nodig een mono-stroom om recycling te kunnen bewerkstelligen.

STAP 5

Inventariseer de benodigde inzamelingsmiddelen en maak een containerplan (op welke locatie komen welke containers te staan) en voorzie deze van de juiste signage (zie template signage Rijkswaterstaat).

STAP 6

Stem de schoonmaakplanning af op bovenstaande stappen.

STAP 7

De coördinator schrijft een afvalplan, of liever gezegd: een grondstoffen- & schoonplan (zie template Grondstoffen- & Schoonplan in de bijlage).

STAP 8

De coördinator stuurt de teams aan en bewaakt en controleert het proces nauwkeurig vóór (opbouw), tijdens en ná (afbouw) het evenement.

STAP 9

Maak een gedetailleerde evaluatie en vraag de afvalgegevens op bij de afvalinzamelaar.

Recycle Hub (DGTL 2018)

DGTL 2018

DGTL heeft als doelstelling om in 2020 het eerste Circulaire Festival te worden. In navolging op de Material Flow Analyse (terug te vinden op pagina 6-7) heeft DGTL dit jaar voor het eerst een grondstofplan gemaakt. Hiermee zijn er grote stappen gezet in de transitie van afval naar grondstof. Door het festival in te delen in grondstofzones kon er per zone een gedetailleerd grondstofplan gemaakt worden, denk hierbij aan de circulaire foodcourt en de inzameling van PET flesjes die de grondstof vormen voor nieuwe flesjes. De ingezamelde grondstoffen werden op het festival, in het zicht van het publiek, gesorteerd en/of verwerkt. Door transparantie vanuit alle betrokken partijen wordt inzichtelijk welke grondstoffen er zijn, hoe hiermee om gegaan wordt en wat ermee gebeurt. Dit is de key gedachte voor een gedegen grondstofplan. Voor DGTL heeft dit geresulteerd in een afvalreductie van 52%.

Schone Festivals

Waarom een schoon festival?

Schone evenementen krijgen meer waardering, het is immers een toegevoegde waarde voor de bezoeker. Een schoon festival heeft invloed op het veiligheidsgevoel en normbehoud. Daarnaast is afval dat in de juiste afvalbak terecht komt vaak beter recyclebaar dan afval dat op de grond ligt.

Zwerfafval - Schoon is de norm

- Schoon draagt bij aan het imago van het evenement. Het bevordert een positief gevoel en een prettige omgeving. Tevens zorgt het voor draagvlak in de omgeving en bij de vergunningverleners, maar ook voor publiek is het extra aantrekkelijk om naar het evenement te komen.
- Een schoon evenement wordt bereikt door met betrokken partijen samen te werken. Dit merken de bezoekers ook. Interactie met bezoekers door bijvoorbeeld zichtbaar schoon te maken, maakt het werk nog leuker.
- Een bijkomend voordeel van het schoonhouden van het evenement, is dat de tussen- en eindschoonmaak in kortere tijd worden gedaan.
- Van de grond opgeruimd afval is niet of veel lastiger te recyclen.
- Zwerfafval kan schade veroorzaken aan flora en fauna. Ook dit is een reden om het evenement schoon te houden.

NederlandSchoon

Stappenplan zwerfafval

De aanpak van zwerfafval begint bij het maken van een afval- en grondstoffenplan (zie ook pagina 49). Daarbij zijn de belangrijkste stappen:

STAP 1

Reduceren van wegwerpproducten door:

— Een borgsysteem te hanteren op herbruikbare bekers (zie hoofdstuk 4 Herbruikbare bekers) en eventueel op voedselverpakkingen

— Een verbod op rietjes, wegwerpvoedselverpakkingen, bestek, glitter, confetti, ballonnen, give-aways, en kleinverpakkingen zoals sausjes, suiker, melk, zeep en shampoo (zie hoofdstuk 3 Verantwoord plasticgebruik)

STAP 2

Maak een grondonderscheid in de verschillende gebieden:

— Parkeerterreinen en aanlooproutes
— Frontstage (voor publiek toegankelijk gebied)
— Backstage
— Food area's
— Camping

Maak bij de aanpak (per gebied) ook gebruik van de Template Grondstoffen- & Schoonplan in de bijlage.

Parkeerterreinen en aanlooproutes

— Een schone aankomst zet de positieve toon voor het gedrag van de bezoekers. De beleving van het evenement begint dus al op de parkeerterreinen en de aanlooproutes (vanaf openbaar vervoer). Begin daar met de 'schoonaanpak' en communiceer er ook over.

— Bepaal de hoofd-looproutes over het parkeerterrein en de aanlooproutes van het parkeerterrein of de looproutes van het openbaar vervoer (haltes en station) naar het evenemententerrein.

— Gebruik langs deze route bijvoorbeeld afvaleilanden (enkele kliko's die middels een frame aan elkaar zitten), beugels met zakken of andere voorzieningen.

— Stuur vooraf een duidelijke briefing over afval naar de chauffeurs van het georganiseerde busvervoer.

Frontstage (voor publiek toegankelijk gebied)

— Ook op het terrein zijn looproutes. Hiervoor geldt dezelfde aanpak als de aanlooproutes: zet voorzieningen neer, daar waar veel mensen lopen.

— Soms staan afvalbakken het beste midden op het looppad. In grote drukte gaan mensen immers niet naar de zijkant van de mensenstroom om iets weg te gooien. Kies derhalve wel voor voorzieningen die goed de stroom aan mensen begeleiden en die goed zichtbaar zijn, ook als het heel druk is. Gebruik hiervoor hoge bebording.

Tentwatcher, Solar Weekend festival, 2018

Backstage (inclusief op- en afbouw)

— Het backstagegedeelte is alleen toegankelijk voor de crew. Hierdoor is het makkelijker om met afvalscheiding aan de slag te gaan. Instrueer de crew hoe het evenement hiermee wenst om te gaan.

— Faciliteer de crew door grote containers neer te zetten, alvorens de opbouw begint. Haal deze containers pas weg als de afbouw is afgerond.

— Reserveer voldoende ruimte voor de diverse containers (fracties), indien er sprake is van afvalscheiding. Zorg ervoor dat er ook voldoende ruimte is om deze containers te verrijden om ze te legen tijdens het evenement.

Food area's

— Plaats de voorzieningen nabij de uitgiftepunten van de horeca. Voorzieningen (ringen met zakken) aan de tafeltjes, minimaliseren de drempel om afval netjes weg te gooien.

— Goed onderhoud van de bakken/zakken en zichtbaar schoonhouden zijn met name hier belangrijk, omdat juist dit gebied snel kan vervuilen. De ervaring leert dat zien schoonmaken ervoor zorgt dat de bezoeker ook zelf zijn eigen rommel netjes opruimt.

Camping

— Initieer een 'groene camping'. Laat mensen bewust kiezen voor een 'groene' en opgeruimde camping. Door die keuze te maken, committeren bezoekers zich hieraan, waardoor ze bewust beter hun eigen rommel opruimen.

— Ondersteun dit met de aanwezigheid van personen vanuit de organisatie die hier actief mee bezig zijn, zoals bijvoorbeeld een 'campingburgemeester' en zichtbare opruimhulpen.

— Begin op een deel van het terrein met dit initiatief, zodat mensen een keus hebben. Bij succes kan het 'groene' deel elk jaar groter worden.

— Faciliteer de bezoekers zo goed mogelijk; ze moeten ook de mogelijkheid hebben hun afval op een goede manier weg te gooien.

— Is er sprake van een nieuw evenement met een camping of een nieuwe camping op een bestaand evenement, stel 'schoon' dan meteen als de norm en communiceer hierover met de bezoekers.

STAP 3

Zorg voor voldoende voorzieningen

— Kies daarbij liever voor meerdere kleine en opvallende bakken, dan voor een kleiner aantal hele grote bakken.

— Plaats bakken op plekken waar je verwacht dat mensen hun afval kwijt willen. Toets die plekken, ook tijdens het evenement.

— Zorg ervoor dat de bakken tussentijds worden geleegd en er altijd netjes en schoon uitzien, bijvoorbeeld door gebruik te maken van verwisselbare zakken.

— Gebruik desgewenst de kennis van de leverancier van de bakken als het gaat om de aantallen.

Signage

In het kader van een duurzaam evenement, is stimulering van afvalscheiding belangrijk. Kies voor het kleurgebruik zoveel mogelijk de landelijke kleuren (zie afbeelding). Denk aan de fracties:

— Papier (backstage)
— Glas (backstage)
— GFT en etensresten
— Rest
— Plastic of PMD

	Papier	Glas	GFT en Etensresten	Rest	Plastic	Plastic en Drinkpakken	Plastic Bilk Drinkpakken
RAL	5015	1023	6017	7012	2004	2004	2004
PMS (c)	285	123	7741	Cool Gray 10	1585	1585	1585
CMYK	90/45/0/0	0/20/100/0	80/20/100/10	5/0/0/70	0/65/100/0	0/65/100/0	0/65/100/0
RGB	0,112,105	255,198,39	65,135,62	100,100,105	255,107,11	255,107,11	255,107,11
Hex	#0070cd	#ffc627	#41873e	#646469	#FF6b0b	#FF6b0b	#FF6b0b

Bron: Rijkswaterstaat

Afhankelijk van welke materialen er worden gebruikt op het evenement en welke afspraken er regionaal gemaakt zijn over het scheiden van afval, moeten de fracties worden aangepast.

— Werk met verschillende kleuren zakken, zodat ook buiten de bakken de inhoud duidelijk blijft. Label ook de verzamelcontainers: bij het inzamelen van de verschillende stromen moeten deze ook duidelijk te onderscheiden zijn. Om overlopende afvalbakken te voorkomen, moeten de zakken uit volle bakken makkelijk verwisselbaar zijn.

— Bepaal met de afvalinzamelaar een centraal afvalpunt waar de verschillende posten hun volle zakken kwijt kunnen. Bepaal ook hoe deze indien gewenst tussentijds worden opgehaald.

— Zorg voor een eenduidige communicatie over de 'schoonnorm'. Denk hierbij aan het principe 'schoon houdt schoon'. Iedereen begrijpt dat een schone omgeving schoon gedrag bevordert. Communiceer in elk geval op de voorzieningen die gebruikt worden en door zichtbaar schoon te maken.

— Indien het een meerdaags evenement betreft, zorg er dan voor dat zowel het terrein zelf als de aanlooproutes naar het terrein er 's morgens spik en span bij liggen. Als er al afval ligt, sta je 1-0 achter!

Team Zichtbaar Reinigen

— Zorg voor een Team Zichtbaar Reinigen, dat zichtbaar opruimt en afval scheidt. De briefing voor het team is belangrijk. Stimuleer dit team voor aanvang van het evenement, door ze te wijzen op de positieve en belangrijke taak die ze hebben. Maak ze verantwoordelijk voor schoon, afvalscheiding en het tijdig wisselen van zakken. Het is belangrijk dat het team aan het publiek kan uitleggen waarom het evenement schoonhouden belangrijk is. Een positieve uitstraling, enthousiaste mensen en een goed verhaal, zijn een must om de sfeer erin te houden. Maak afspraken over de gebieden waar ze verantwoordelijk voor zijn.

— Het liefst zijn de Teams Zichtbaar Reinigen overal actief, van aanlooproute tot het backstagegebied. Zorg ervoor dat er geen half werk wordt geleverd: liever een deel van het terrein heel goed schoonhouden, dan de teams zo versnipperen dat het beoogde doel – een schoon evenement – alsnog niet wordt bereikt. Moet er een keuze worden gemaakt, dan is het raadzaam de food area's in elk geval te reinigen.

— Zorg ervoor dat ieder team een leider heeft. Deze persoon staat in contact met de organisatie.

STAP 4

Maak afspraken met stakeholders en denk daarbij aan de volgende punten:

— Zorg ervoor dat de omgeving van stands (kraampjes/uitgiftepunten) ook tijdens het evenement schoon wordt gehouden. Dit kan door voldoende afvalbakken te plaatsen, sponsors zelf verantwoordelijkheid te geven om overlopende afvalbakken te voorkomen en door tussentijds eventueel afval op te ruimen.

— Stel als regel in dat stands schoon worden opgeleverd. Werk bijvoorbeeld met een borgsysteem, zodat er ook daadwerkelijk controle plaatsvindt.

— Spreek een heldere rolverdeling af tussen medewerkers van de sponsors, vrijwilligers en de afvalinzamelaar.

— Bespreek vooraf het gastheerschap dat vrijwilligers op het evenement vertegenwoordigen. Ook tussentijds afval opruimen hoort daarbij. Zij houden als vanzelfsprekend hun omgeving schoon.

— Deel met de gemeente de aanpak voor een schoon evenement, inclusief de controle na afloop. Heeft de gemeente een eigen afvaldienst en/of veegdienst? Maak dan afspraken over de eventuele inzet tijdens het evenement en bij oplevering.

STAP 5

Communiceer over de maatregelen die je neemt en wat je verwacht van je bezoekers en stakeholders.

— Zet de website en social media in om vooraf over het schone evenement te communiceren met je doelgroep. Communiceer over welke maatregelen er worden genomen en wat van bezoekers wordt verwacht. Tijdens het evenement kun je social media inzetten om bijvoorbeeld een ludieke schoonmaakactie onder de aandacht te brengen.

— Vraag deelnemers achteraf aan te geven waar ze afvalvoorzieningen misten en/of waar ze onvoldoende vindbaar waren, bijvoorbeeld via de mailevaluatie van het evenement. Neem goede adviezen over. Vraag ze ook om de positieve punten aan te geven!

— Supporter van Schoon is het publieksplatform dat door NederlandSchoon in het leven is geroepen om mensen op te roepen zelf ook een steentje bij te dragen aan een schoner Nederland. Het platform wordt steeds bekender en heeft veel volgers op social media. Uitingen over schoon worden volgens een vaste stijl en uitstraling gecommuniceerd met de bezoeker. Omdat dit platform inmiddels bij veel mensen bekend is en geassocieerd wordt met schoon, is het zinvol dit platform ook op het evenement te gebruiken. Je gebruikt dan de bekendheid en de herkenbaarheid van het platform.

Afvalscheiding E-waste Arcades (Solar Weekend Festival 2018)

Kliko Crossers (Zwarte Cross 2017)

DE KLIKO CROSSERS VAN DE ZWARTE CROSS

In verband met de beperkte capaciteit van de toegangswegen naar het festivalterrein van de Zwarte Cross, staan er altijd lange files voor de start van het evenement. Omdat mensen lang in de auto zitten, nuttigen ze zelf meegebracht drinken en eten, waarbij de lege verpakkingen vaak op de grond belanden in een grote straal rondom het festival.

Het schoonmaken hiervan werd een tijdrovende klus, totdat de organisatie met een festivalpassende oplossing kwam: de Kliko Crossers. Vrijwilligers reden met elektrische motorfietsen - mét daarop een op de voorvork gemonteerde afvalcontainer – langs de files om het afval te verzamelen. Dankzij deze ludieke actie, bewaarden de bezoekers hun afval om deze bij een Kliko Crosser in te leveren. Voor deze klus was het voor de organisatie makkelijk om vrijwilligers te vinden. Als beloning mochten de vrijwilligers zelfs nog een rondje maken over het circuit van de Zwarte Cross.

Afvalvrije zone (Vierdaagsefeesten 2018)

AFVALVRIJE ZONE TIJDENS VIERDAAGSEFEESTEN

Jaarlijks trekt de Vierdaagsefeesten gedurende zeven dagen zo'n 1,6 miljoen bezoekers. Alleen al door de omvang heeft het evenement een grote impact op de omgeving. Zwerfafval speelt hierin een grote rol. Om zwerfafval tegen te gaan, introduceerde de Vierdaagsefeesten afvalvrije zones. In deze zones werden bezoekers - met behulp van onder meer grote en opvallende afvalbakken en afvalcoaches – gestimuleerd om al hun afval in de daarvoor bestemde afvalbakken te gooien en zodoende zwerfafval te voorkomen.

De Vierdaagsefeesten wil op deze manier zwerfaval verminderen, beter scheiden en meer recyclen. Daarnaast creëert de organisatie bewustwording bij de bezoekers: wat gebeurt er met je afval als je het in de juiste afvalbak deponeert? Ook buiten de afvalvrije zones gooien bezoekers hun afval in de daarvoor bestemde afvalbak. Op deze manier hoopt de Vierdaagsefeesten een zuivere afvalstroom te creëren.

Pocketasbakjes (Extrema Outdoor 2017)

POCKETASBAKKEN OP EXTREMA OUTDOOR

Extrema Outdoor heeft in samenwerking met NederlandSchoon gratis pocketasbakjes uitgedeeld aan bezoekers. Deze pocketasbakjes werden tijdens het evenement goed gebruikt, met aanzienlijk minder sigarettenpeuken op de grond als resultaat. Doordat de pocketasbakjes gratis werden verstrekt, werd wel een groot deel van de asbakjes na het festival in afvalbakken teruggevonden.

Door een kleine vergoeding te vragen, hechten gebruikers meer waarde aan de asbakjes. Mogelijk nemen ze deze mee naar huis, om wellicht een volgende keer opnieuw te gebruiken.

Verantwoord plasticgebruik

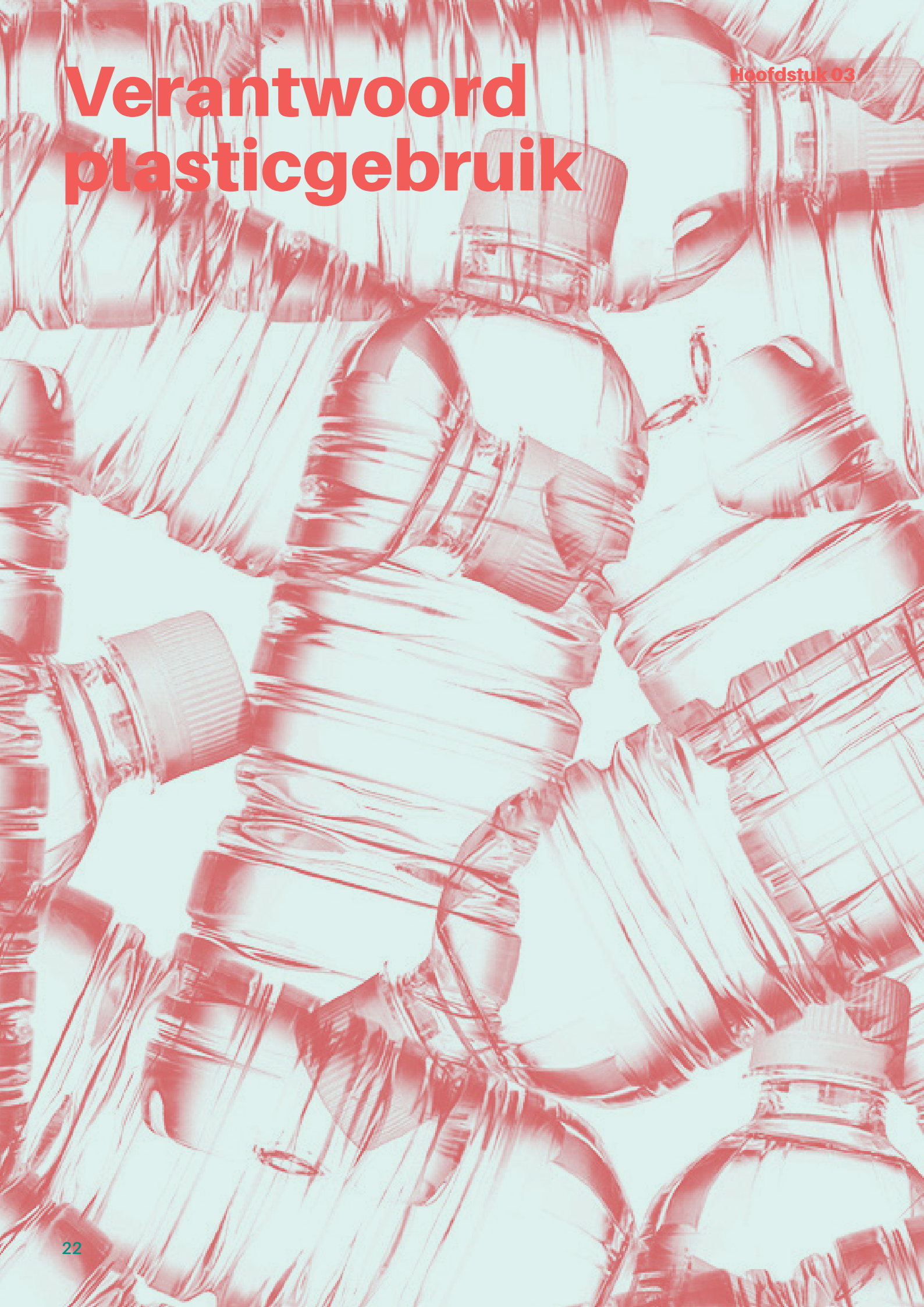

Waarom verantwoord plasticgebruik?

Het gebruik van plastic wegwerpartikelen past steeds minder binnen een samenleving die op duurzaamheid en circulariteit is gericht. Zowel op Europees als landelijk niveau, worden al plannen gemaakt om het gebruik van (wegwerp)plastic aan te pakken. Bovendien springen de wegwerpplastics ook het meest in het oog als het om afval op festivals gaat.

- ·Elk jaar gebruiken we honderden miljoenen plastic wegwerpbekers op Nederlandse festivals
- 99% daarvan wordt niet gerecycled
- 4,8 miljoen tot 12,7 miljoen ton plastic komt jaarlijks in onze zeeën en oceanen terecht
- 43% daarvan is wegwerpplastic
- Als er niets verandert, bevatten onze zeeën en oceanen in 2050 meer plastic dan vis
- Plastic kent een afbreektijd van vijfhonderd jaar
- Plastic in ons ecosysteem vormt een gevaar voor mens en dier. Er is inmiddels zelfs plastic teruggevonden in de lucht die we inademen

Wat kun je doen?

Natuurlijk is een schoon en opgeruimd festival veel mooier. Dat vinden niet alleen wij, maar juist ook de bezoekers; zij hechten meer waarde aan schone én duurzame festivals. En van al dat plastic op onze evenementen, wordt 99% niet gerecycled. Dat kan dus beter.

Helaas: er bestaat geen standaard aanpak. Geen enkel festival of evenement is immers hetzelfde. Wat wél voor elk festival en evenement geldt: verantwoord plasticgebruik beperkt zich niet alleen tot de bezoekers, dus vergeet vooral de medewerkers, vrijwilligers en artiesten niet.

Wat is verantwoord plasticgebruik dan?

1. Reduce (of beter nog; refuse): is het plastic artikel echt nodig, of kan het ook achterwege worden gelaten? Denk hierbij aan samples, giveaways et cetera.
2. Reuse: kunnen we het plastic vaker gebruiken? Bijvoorbeeld middels een borgsysteem.
3. Recycle: hoe kunnen we het plastic hoogwaardig recyclen?

“ Ik ben op veel manieren zeer betrokken bij het milieu, dit is ook terug te zien in mijn hospitality rider. We vragen organisaties ons hierbij te helpen en dit samen te doen.
Zo kunnen zij een bijdrage leveren door: geen plastic bekers, rietjes of flessen te gebruiken of, indien dat niet mogelijk is, zorg te dragen voor hoogwaardige recycling. “

Sam feldt

Voor recycling is een mono-stroom (één soort plastic) noodzakelijk

Recyclebaar en daadwerkelijk recyclen is wel iets anders. Hoogwaardige recycling is alleen mogelijk als de afvalstroom zonder overmatige vervuiling (maximaal 2%) wordt aangeleverd bij het recyclingbedrijf of de afvalverwerker. Je kunt een beker recyclen door er opnieuw een beker van te maken of er iets anders van te maken.

Succesfactoren voor afvalscheiding zijn

— Duidelijke signage boven de afvalbakken

— Mono-stroom creëren van één soort plastic (ijsverpakkingen, kauwgomverpakkingen, biertrays et cetera, kunnen hier een probleem vormen)

— Wil je van een beker weer een nieuwe transparante beker maken, zoals bijvoorbeeld met rPET mogelijk is, bedruk de beker dan niet. Dit staat een recycling naar een nieuwe beker in de weg. Embossing (reliëf zonder inkt) is een prima alternatief.

Het schema op de volgende pagina geeft een overzicht van de meest gebruikte (wegwerp)plastics en mogelijke maatregelen. Hierbij gaan we uit van het eerdergenoemde 3R-principe.

PLASTIC WEGWERPITEM	MOGELIJKE MAATREGEL
Drinkbekers en -flessen	Circulaire drinkbekers: — Vervang wegwerpbekers en -flessen voor herbruikbare bekers (zie hoofdstuk 4) — Zamel wegwerpbekers en -flessen in en recycle volledig (kies hier voor één soort beker (mono-stroom) van een recyclebaar materiaal) — Verkoop herbruikbare flessen of geef bezoekers toestemming om deze zelf mee te nemen en bied eventueel (gratis) drinkwater aan
Voedselverpakkingen, servies en bestek	Circulaire verpakkingen: — Gebruik minder verpakkingen en bestek en gebruik geen onnodige verpakkingen — Vervang door herbruikbare alternatieven — Vervang door composteerbare alternatieven, zamel deze gescheiden in en composteer deze daadwerkelijk. Dit kan door de inzet van een on site composteermachine of vraag je afvalinzamelaar naar de mogelijkheden.
Kleinverpakkingen (sausjes, suiker, melk, zeep en shampoo)	— Gebruik geen onnodige kleinverpakkingen — Vervang door grootverpakkingen in combinatie met dispensers of hervulbare verpakkingen
Rietjes	— Gebruik geen rietjes — Vervang plastic rietjes door composteerbare alternatieven, indien noodzakelijk (cocktails)
Glitter, confetti en ballonnen	— Gebruik geen glitter, confetti en ballonnen — Vervang door biologisch afbreekbare alternatieven
Ty-raps	— Gebruik minder TY-raps, alleen indien noodzakelijk — Vervang TY-raps voor herbruikbare alternatieven zoals ijzerdraad en spanbanden
Afzetlint	— Gebruik minder afzetlint, alleen indien noodzakelijk — Vervang door herbruikbare alternatieven zoals touw
Banners	— Gebruik minder banners — Dateer banners niet om hergebruik mogelijk te maken — Vervang door andere herbruikbare alternatieven, bijvoorbeeld hout of recyclebaar textiel in plaats van PVC — Er zijn nog geen goede recyclingmogelijkheden op de markt voor PVC-banners, maar een ander doel vinden voor banners - zoals een doek of tas - is op kleine schaal ook een optie

→

	Poncho's	— Verstrek poncho's niet (gratis), alleen indien noodzakelijk. Safety first natuurlijk! — Verkoop herbruikbare poncho's en motiveer bezoekers deze zelf mee te nemen — Zamel de gebruikte poncho's apart in en bekijk de recyclingmogelijkheden.
	Wrapfolie	— Gebruik minder wrapfolie, indien mogelijk — Vervang de wrapfolie voor herbruikbare alternatieven zoals bijvoorbeeld kratten — Zamel de gebruikte wrapfolie apart in en bekijk de recyclingmogelijkheden.
	Muntjes	— Gebruik geen munten door de inzet van een PIN Only of cashless-systeem — Recycle munten in een gesloten circuit
	Signage, stickers en lamineren	— Lamineer niet alle signage — Dateer signage niet, om hergebruik mogelijk te maken — Vervang wegwerpsignage door herbruikbare alternatieven zoals hout
	Give-aways	— Voorkom het uitdelen van (wegwerp)give- aways voor promotionele doeleinden
	Tenten, kampeermaterialen en opblaasbare items (luchtbedden, zwembanden)	— Voorkom een overvloed aan partytenten en opblaasbare items (met uitzondering van luchtbedden) of raad deze af en bied een alternatief — Faciliteer accommodaties zoals herbruikbare of recyclebare tenten — Faciliteer een 'Green Campsite' — Creëer bewustwording onder bezoekers — Doneer materialen aan een goed doel, communiceer hier echter niet over (dit geeft de indruk dat het toegestaan is om spullen achter te laten)
	Tasjes	— Gratis verstrekken van plastic tasjes is al verboden, dit geldt uiteraard ook op evenementen

Gerecycled of recyclebaar?

Om te beginnen is het van belang om onderscheid te maken tussen gerecyclede materialen en recyclebare materialen. Veel materialen zijn recyclebaar, maar zonder concrete maatregelen, belanden de vaak toch in de verbrandingsoven. Ze worden dus niet daadwerkelijk gerecycled. Daarnaast zijn er ook bekers en andere producten verkrijgbaar die van reeds gerecyclede materialen zijn gemaakt. In het onderstaande schema is te zien op welke manier de verschillende materialen verwerkbaar zijn. In een circulaire economie staat het behouden van grondstoffen voorop, verbranding moet dus zoveel mogelijk voorkomen worden.

	RECYCLING	SNEL COMPOSTEREN * (ON SITE)	COMPOSTEREN	VERGISTEN	VERBRANDEN
PET/rPET	Goed circulair recyclebaar				Fossiele grondstof met CO2-uitstoot
Polypropyleen (PP)	Goed recyclebaar (niet circulair)				Fossiele grondstof met CO2-uitstoot
PLA	Theoretisch mogelijk maar in Nederland (nog) niet beschikbaar	Kan gecomposteerd worden in de machine, maar duurt minimaal zeven dagen	Theoretisch mogelijk maar in Nederland (nog) niet beschikbaar	Theoretisch mogelijk maar in Nederland (nog) niet beschikbaar	Geen fossiele grondstof en schadelijke uitstoot bij verbranding
Karton met PE coating	Kan gerecycled worden, mits apart ingezameld				Geen fossiele grondstof en minder schadelijke uitstoot bij verbranding
Karton met PLA coating	Kan gerecycled worden, mits apart ingezameld	Kan in snelcompos teemachine verwerkt worden	Theoretisch mogelijk maar in Nederland (nog) niet beschikbaar	Theoretisch mogelijk maar in Nederland (nog) niet beschikbaar	Geen fossiele grondstof en schadelijke uitstoot bij verbranding

**Alleen in combinatie met voedselresten te composteren, verhouding is afhankelijk van het materiaal.*

PET/rPET

Momenteel is PET het enige materiaal dat circulair gerecycled kan worden. Er kan dus weer een nieuwe beker gemaakt worden zonder toevoeging van nieuwe grondstoffen. Het gebruik van rPET (gerecycled PET) reduceert de CO2-uitstoot met zo'n 50%. Dit is daarom de meest duurzame optie voor wegwerpbekers, mits de bekers daadwerkelijk gerecycled worden. Nadeel van PET is dat er geen warme dranken in geschonken worden, in tegenstelling tot PP.

Polypropyleen (PP)

PP is heel goed recyclebaar maar niet in bekers of 'food approved' (wegwerp)servies. Recyclen is daarom downcyclen: de waarde vermindert en het is daarom geen circulaire oplossing. PP is wel geschikt voor gebruik van warme dranken.

PLA

Momenteel zijn er in Nederland geen afvalverwerkers die PLA verwerken. Dit materiaal eindigt daarom dus in de verbrandingsoven. Voordeel is wel dat er geen schadelijke stoffen vrijkomen bij verbranding, maar het materiaal gaat verloren. Een on-site snelcomposteermachine kan PLA wel verwerken maar dit duurt zeven dagen in tegenstelling tot 24 uur voor bijvoorbeeld voedselresten. PLA voegt daarbij geen waarde toe aan compost. PLA is daarom geen duurzame oplossing.

Daarnaast raken consumenten verward: is bioplastic nou plastic of composteerbaar? De kans bestaat dat composteerbare verpakkingen voor 'vervuiling' van de plastic stroom zorgen. En de moderne sorteerlocaties bij de afvalverwerkers herkennen bioplastics vaak niet. Het is ook geen oplossing voor de plastic soup!

Karton met coating

Een kartonnen beker is altijd voorzien van een coating, hierbij is er een keuze uit plastic (PE) of Polymelkzuur (PLA). Beide opties zijn recyclebaar, mits apart ingezameld (PE) of bij karton (PLA). Indien dit niet mogelijk is, heeft de PLA coating de voorkeur omdat dit minder schadelijke stoffen uitstoot bij verbranding.

Wegwerpborden & bestek

In de praktijk blijken de voedselresten en servetten te veel vervuiling op te leveren om plastic bordjes en bestek te kunnen recyclen. Momenteel is het maximale dat er aan andere materialen in een gescheiden stroom mag zitten 2%. Om die reden is het op dit moment raadzaam om gebruik te maken van composteerbare materialen (voorzien van OK Compost- of Kiemplant-logo) en deze indien mogelijk ook daadwerkelijk te composteren. In de toekomst kan dit door innovatie in de afvalverwerkingsindustrie veranderen. We zullen deze ontwikkelen natuurlijk volgen.

PLASTIC PROMISE

Events pioneering in responsible plastic use

Plastic Promise is een landelijke campagne die laat zien dat de dynamische en innovatieve evenementenindustrie een pionier is op het gebied van verantwoord plasticgebruik.

Het gebruik van plastic wegwerpartikelen op festivals en events is nu nog vaker regel dan uitzondering. Dat kan beter. Daarom streven we ernaar om binnen drie jaar minimaal 50% van alle plastic wegwerpartikelen - zoals bekers, borden, bestek en rietjes – te vervangen door herbruikbare producten óf hoogwaardig te recyclen.

Join the Movement & Make a Plastic Promise

Klaar om een pionier te worden op het gebied van verantwoord plasticgebruik? Sluit je aan met een Plastic Promise om plasticgebruik binnen jouw organisatie of op jouw evenement aan te pakken. Welke doelen onder jouw Plastic Promise vallen, dat bepaal je zelf. Zolang ze maar binnen drie jaar haalbaar zijn én echt een impact hebben.

Kijk voor meer informatie op www.plasticpromise.nl

WAT IS VERANTWOORD PLASTICGEBRUIK?

Reduce

Is het plastic artikel echt nodig, of kan het ook achterwege worden gelaten (denk aan samples giveaways, etc.) ?

Reuse

Is het mogelijk om het vaker te gebruiken, bijvoorbeeld middels een statiegeldsysteem?

Recycle

Hot kan het plastic op een hoogwaardige manier worden gerecycled?

Afvalvrije bar, ITGWO, 2018

(BIJNA) AFVALVRIJE FESTIVALBARS OP INTO THE GREAT WIDE OPEN

Dit jaar had Into The Great Wide Open nagenoeg geen afval meer van haar bars, door een systeem dat - in samenwerking met Lab Vlieland - ontworpen en uitgevoerd werd. Alle gebruiksvoorwerpen konden terug in één van twee materialencirkels:

1. Hergebruik: lokaal door spoelen of afwassen van herbruikbare bekers, dan wel off site door het retourneren van herbruikbare producten als flessen, fusten, tenten, bars, et cetera.
2. Backstage gescheiden inzameling van barmaterialen voor goedwerkende recyclecirkels: glas, papier, mono-stroom plastic.

Wat heeft Into The Great Wide Open gedaan om dit bereiken? Het festival zet al jaren hardcups in combinatie met borg in voor al haar dranken. Daar kwam in de afgelopen jaren bij dat er geen wegwerpwaterflesjes meer verkocht werden. Deze werden vervangen door herbruikbare flessen, bekers en kraanwaterpunten. Vorig jaar stapte het festival over op herbruikbare flessen siroop in combinatie met (gecarboniseerd) kraanwater in plaats van de standaard frisdranken in wegwerpflessen. Hierdoor werd het festival niet alleen duurzamer, maar vooral ook lekkerder en gezonder. Daarnaast kwam al het bier al uit een grote herbruikbare tank.

Samengevat, heb je dan geen: wegwerpbekers meer (hardcups), geen biertrays (borg op kartonnen trays) en geen blik of plastic wegwerpflessen meer voor water, fris of bier (alles wordt uit herbruikbare flessen uitgeschonken in hardcups). Alleen speciaalbier kwam dit jaar nog in PET-wegwerpfusten. Deze zijn ook als mono-stroom verzameld, waardoor hoogwaardiger recyclen mogelijk was.

Als resultaat hiervan, wist Into The Great Wide Open met zesduizend bezoekers, gedurende drie en een halve dag én op een eiland, alleen dit jaar al meer dan 250.000 plastic wegwerpitems te voorkomen.

Herbruikbare drinkbekers

Waarom herbruikbare drinkbekers?

We kennen allemaal het beeld van een festivalweide bezaaid met kapotte bekertjes. Het ziet er niet uit, is niet duurzaam en het kost ook nog extra geld en moeite om weer op te ruimen. Wist je dat bij gebruik van herbruikbare bekers bezoekers ook eerder gebruik maken van de (juiste) afvalbakken voor ander afval en het festivalterrein dus extra schoon blijft?

Herbruikbare bekers, waarom eigenlijk?

- Een schoner evenement, dus een betere beleving
- Duurzame keuze
- Optimale drinkbeleving
- Imagoverbetering
- Mogelijk verdienmodel
- Marketingwaarde, wanneer de beker mee naar huis wordt genomen
- Besparing op schoonmaak- en afvalkosten, ander afval komt sneller in de vuilnisbak terecht

Feiten, fabels, faq en antwoorden

Is het gebruik van herbruikbare bekers een duurzame keuze?

Ja, wanneer je een beker (Polypropyleen: PP) minimaal zeven tot acht keer gebruikt.

Herbruikbare beker vs wegwerpbekers	Aantal keer gebruik waarop impact kleiner is
Herbruikbare beker (PP) vs wegwerp (karton) bij verbranding	9 — 14 keer
Herbruikbare beker (PP) vs wegwerp (PP) bij verbranding	7 — 8 keer
Herbruikbare beker (PP) vs wegwerp (PS) bij verbranding	3 — 5 keer
Herbruikbare beker (PP) vs wegwerp (PET) bij verbranding	2.5* — 5 keer

***OVAM analysis uses 18 LCAs.**

Bron: Studie draaiboek drink- en eetgerei op evenementen – eindrapport (OVAM, 2017)

De achttien LCA's die door OVAM zijn geraadpleegd, hebben niet specifiek betrekking op evenementen. Transport is in deze berekening daarom in beperkte mate meegenomen. Daarentegen zijn de reinigingsprocessen sterk verbeterend als het gaat om water- en energieverbruik. Ook neemt de milieubelasting veroorzaakt door transport af, wanneer er door een stijgende vraag vanuit de markt meer spoelstations op kortere afstand beschikbaar komen.

Is het gebruik van herbruikbare bekers onhygiënisch?

Nee. De bekers worden in veel gevallen niet gespoeld op het evenement. Dit gebeurt industrieel en op hygiënische wijze. Lees hierover meer op pagina 22.

Is het gebruik van herbruikbare bekers betaalbaar?

Ja, in veel gevallen wel. Een borgsysteem zorgt voor inkomsten en daarnaast kun je kosten besparen op de inzet van schoonmaak, afvalverwerking en inkoop van wegwerpbekers. En misschien zelfs wel op decoratie, want een schoon festival is natuurlijk veel mooier!

Is het ingewikkeld om met herbruikbare bekers te werken?

Nee, het is niet ingewikkeld. Deze toolkit is bedoeld om organisatoren en horeca-producenten te helpen bij dit proces. Veel evenementen – waaronder Best Kept Secret, De Parade, Into The Great Wide Open, DGTL, Amsterdam Open Air, Welcome To The Village en Mandala - hebben al gewerkt met herbruikbare bekers. De belangrijkste do's en dont's vind je terug in dit document.

Gaat het gebruik van herbruikbare bekers ten koste van de omzet?

Nee, tal van cases en ervaringen hebben nog nooit uitgewezen dat bezoekers minder gaan drinken bij gebruik van herbruikbare bekers.

Zijn herbruikbare bekers onveilig?

Nee, door de inzet van een borgsysteem komen de meeste bekers niet op de grond terecht. Er is dus geen struikelgevaar. Bekers van PP zijn ook (bijna) niet stuk te krijgen, dus ook scherven zijn zeer onwaarschijnlijk.

Klopt het dat bezoekers niet de voorkeur hebben voor herbruikbare bekers?

Nee, meerdere bezoekersonderzoeken (DGTL 2016, Mysteryland Camping 2015) hebben uitgewezen dat bezoekers het juist erg waarderen. Alleen een beker bij je houden wordt minder gewaardeerd, dus zorg voor een gebruiksvriendelijk statiegeldsysteem, bezoekers hun bekers makkelijk kunnen inleveren gedurende de dag.

Wist je trouwens dat een drankje langer koud blijft in een herbruikbare beker? Daar worden bezoekers wél blij van!

Hardcups Bezoeker XONL

(Mogelijk) proces herbruikbare bekers

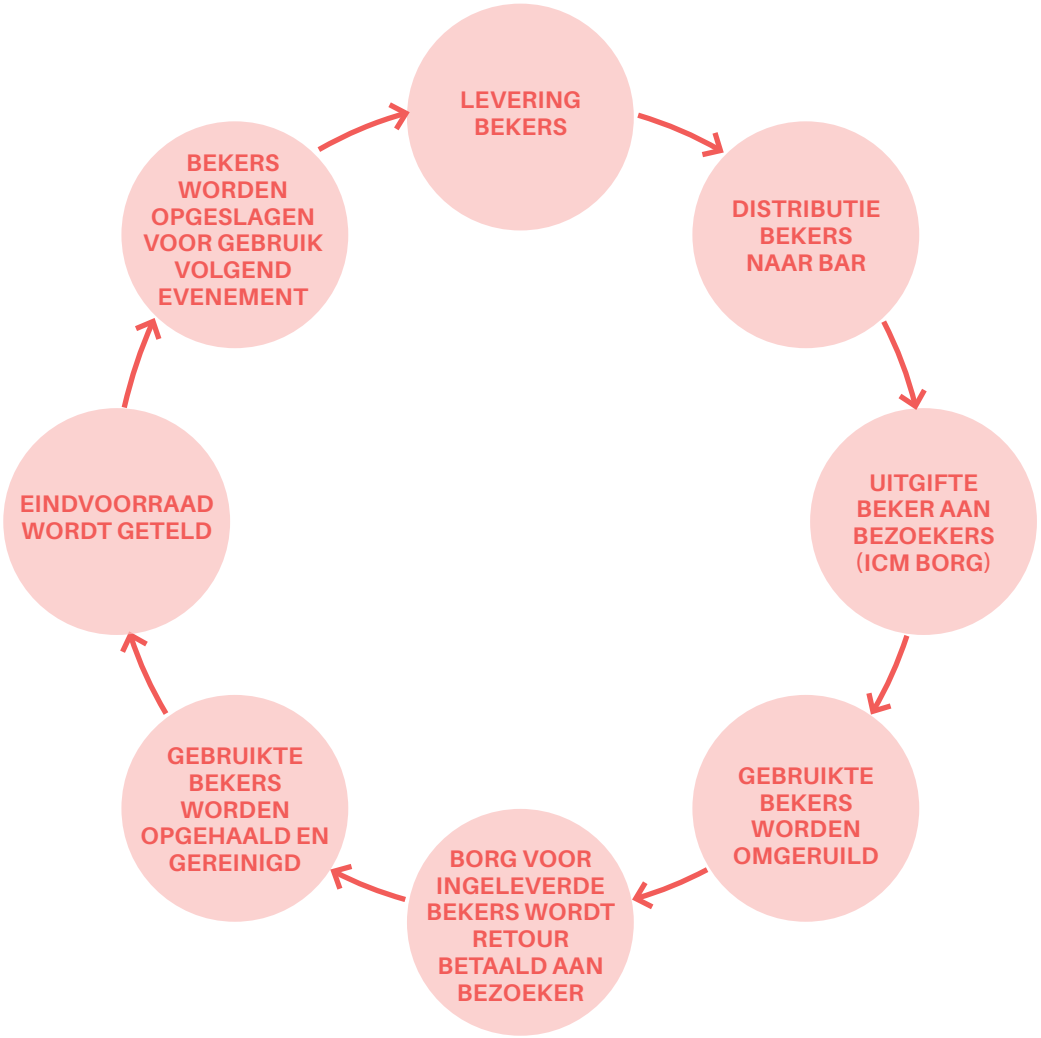

Pre-productie

Huren of kopen?

Een combinatie van beide opties wordt vaak toegepast. Wie een deel van de bekers huurt en een ander deel koopt, kan zonder hoge initiële investeringen toch een beker met eigen bedrukking inzetten. Dit kan positief uitpakken in de business case, aangezien bezoekers bekers met eigen bedrukking vaker mee naar huis nemen en de borg daarvan dus niet wordt teruggegeven.

Hieronder zie je een overzicht met daarin de voor- en nadelen van huren en kopen.

	HUREN	KOPEN
Investering		Hoge initiële uitgaven
Business case	Kosten per gebruik hoger	Na ongeveer tien keer gebruik is de investering terugverdiend
Bedrukking beker (voordelig voor verdienmodel i.v.m. borg bekers niet retour)	(Meestal) niet mogelijk	Mogelijk
Logovermelding brouwer/ drankmerk	Vraag naar de mogelijkheden bij je brouwer/drankmerk	Indien logovermelding verplicht is, is investeren niet verstandig. Zowel het logo als de samenwerking kan in de toekomst veranderen
Opslagcapaciteit		In eigen beheer of bij de service partner (spoelcentrum)

Soorten bekers

— Bekers van polypropyleen (PP) zijn milieuvriendelijker dan polycarbonaat (PC) en copolyester (bv. Tritan®). Ze zijn ook krasbestendig, veilig - ze bevatten geen BPA - en goedkoop. Er bestaan varianten met handvat of lipje, zodat deze stapelbaar zijn. Zo kan een gebruiker in één hand gemakkelijk meerdere gevulde bekers dragen.
— Sommige plastic bekers op de markt bevatten een percentage gerecycled plastic. De milieu-impact van een beker uit volledig gerecycleerde plastic (bv. rPET) is ongeveer de helft van een plastic beker van nieuwe, ongerecycled plastic.
— Voor 100% doorzichtige bekers – zoals het ribbelglas voor bier of herbruikbare plastic champagneglazen - zijn bekers in PC of copolyester te verkiezen. Van de herbruikbare plastic bekers hebben de polycarbonaat bekers wel de hoogste milieu-impact. Ze zijn ook duurder en minder krasbestendig.

Bron: Studie draaiboek drink- en eetgerei op evenementen – eindrapport (OVAM, 2017)

Hoeveel bekers moet ik bestellen?

Het aantal te bestellen bekers hangt allereerst af van de verwachte drankverkoop én of je de bekers op locatie spoelt of niet.

Spoelen op locatie: afhankelijk van de spoelcapaciteit, lees meer op pagina 30.
Industriële reiniging achteraf: evenveel bekers als het aantal wegwerpbekers dat je normaliter zou bestellen.

Daarnaast speelt de bereikbaarheid van de barren tijdens het evenement ook een rol in het te bestellen aantal bekers.

Welke beker kies ik voor welke drank?

Kies voor zo min mogelijk verschillende soorten bekers (bier, frisdrank, mixdrank, wijn) om de logistieke uitdagingen te beperken. Als je tóch kiest voor verschillende bekers, zorg dan dat deze makkelijk te onderscheiden zijn. Dit versnelt het sorteringsproces voor de barmedewerkers. Maar: des te minder verschillende glazen, des te sneller. Werk je met een raptap? Kijk dan vooraf of de beker in het systeem past.

Hybride systeem (herbruikbaar & recycling)

In combinatie met een herbruikbare bekers, is het ook mogelijk om wegwerpverpakkingen - zoals waterflesjes - met hetzelfde borgsysteem te verkopen. Net als de bekers, komen de flesjes dan terug bij de bar. Het resultaat: een schone afvalstroom die goed recyclebaar is.

Het borgsysteem is ook toepasbaar op draagtrays (herbruikbaar en wegwerp).

Borg- of betaalsysteem

Het succes van de inzet van herbruikbare bekers, is onlosmakelijk verbonden met een goed borgsysteem. De borg moet hoog genoeg zijn: minimaal één euro tot maximaal de prijs van één consumptie. Niet alleen om de kosten van een gemiste beker te dekken, maar juist ook om de beker extra waarde te geven. Op die manier zien bezoekers eerder het belang in van het terugbrengen van de beker.

Omdat de retourbetaling niet altijd makkelijk te organiseren is én fraudegevoelig kan zijn, kiezen organisaties steeds vaker voor een alternatief: een actiecode. Let daarbij op dat dit alternatief voldoende waarde heeft voor de bezoeker. Een sympathieke én duurzame optie is het plaatsen van inleverboxen waar bezoekers hun beker kunnen doneren aan het goede doel.

Het is mogelijk om bezoekers de eerste beker gratis te geven, door een bekermunt uit te geven bij de entree. De bezoeker wisselt deze munt in voor een beker bij de eerste bestelling aan de bar.

Een beker verkopen en dus geen retourbetaling faciliteren, zorgt voor een enorm verlies in bekers en is dus geen duurzame keuze! Ter vergelijking: het verlies van één herbruikbare beker, staat gelijk aan het weggooien van tien wegwerpbekers.

Het borgsysteem is ook toepasbaar op draagtrays (herbruikbaar en wegwerp).

Communicatie

Communiceer helder over de inzet van herbruikbare bekers en het borgsysteem, zodat je bezoekers weten wat ze kunnen verwachten. Denk daarbij aan:

- Website en social media
- Signage bij de barren
- Programmaboekje en/of app
- Plattegrond (bekerinleverpunten aanduiden)

	MUNTEN	CASHLESS CREDITS	PIN ONLY
Borgbedrag	In veelvoud van (halve) munten	In veelvoud van (halve) credits	Alle bedragen mogelijk
Bekers retour	Aan de bar: niet meer bekers retour dan het aantal bestelde consumpties, zodat er geen munten retour worden gegeven	Aan de bar: niet meer bekers retour dan het aantal bestelde consumpties, zodat er geen credits retour worden gegeven	Aan de bar: niet meer bekers retour dan het aantal bestelde consumpties, zodat er geen geld (PIN) retour wordt gegeven
Borg retour betalen	Bekerinleverpunt(en): Let op het wisselgeld. Contant geld op locatie is fraudegevoelig. Zorg bij de uitstroom voor voldoende inleverpunten om lange rijen te voorkomen, want dat leidt mogelijk tot ontevreden bezoekers.	Bekerinleverpunt(en): Terugbetaling credits kan per bank. Neem een maximum aantal bekers per bezoeker op in het reglement. Controle op fraude is mogelijk voordat de betalingen gedaan worden.	Bekerinleverpunt(en): Retourpinnen is nog fraudegevoeliger omdat er ook grote bedragen kunnen worden terugbetaald.

Productie

Opslag en handling bekers tijdens het event

1. Hoe worden de bekers aangeleverd?

Plastic kratten hebben de voorkeur boven kartonnen dozen.

2. Waar moet je rekening mee houden?

— Extra ruimte achter de barren
— Inrichting barren en inzamelingsysteem voor de bekers (kokers of kratten)
— Afgesloten opslag; de bekers vertegenwoordigen waarde
— De toegankelijkheid voor bevoorrading
— Extra personeel
— Briefing voor personeel
— Fraude door personeel is - net zoals bij andere waardevolle zaken - een aandachtspunt

3. Apart inleverpunt

Overweeg om tijdens het evenement voor aparte inleverpunten te kiezen. Hiermee voorkom je dat iedere barman muntjes of credits kan uitgeven. Zorg wél voor voldoende inleverpunten, vooral tijdens de uitstroom.

4. Inzamelteams

Laat het bar- en schoonmaakpersoneel bekers van de grond verzamelen (indien nodig), dat levert niet alleen een financiële besparing op, maar is ook duurzamer. Weggooien is natuurlijk zonde.

5. Telsysteem en administratie

De bekers vertegenwoordigen een waarde, zorg daarom voor een sluitende administratie door de bekers bij levering en retourzending te tellen.

Post-productie

Reinigen op locatie en/of industrieel achteraf

Er zijn mobiele wasstraten beschikbaar. Wanneer je over een wateraansluiting beschikt, kan het interessant zijn om op locatie te spoelen omdat je dan minder bekers (en dus kosten) nodig hebt. Ook is een backstageroute achter de barren voor de aan- en afvoer van bekers naar de centrale spoellocatie en extra personeel nodig.

Industriële eindreiniging is altijd noodzakelijk in verband met hygiënevoorschriften. Indien de bekers niet hygiënisch en droog worden opgeslagen, ontstaat er kans op schimmelvorming.

Hardcups DGTL, 2017

DGTL CUPS

Hardcups Welcome to the Village, 2018

WTTV CUPS

Composteren

Waarom composteren?

Nadat een festival het hardcup-systeem heeft ingevoerd en deze wegwerpplastic-reststroom dus verdwenen is, kan men de volgende stap nemen richting een afvalvrij festival door bordjes, bestek en etensresten te composteren. Deze afvalstroom is vrijwel onmogelijk recyclebaar als de bordjes en het bestek van plastic gemaakt worden, omdat de etensresten de afvalstroom dusdanig vervuilen, dat recyclen onmogelijk is. Een bijkomend voordeel is dat je geen gebruik maakt van fossiele grondstoffen (plastics).

Stappenplan composteren

STAP 1

Verplicht de cateraars - en iedereen die op het festivalterrein wegwerpservies, -verpakkingen en -producten aan publiek overhandigt - tot het gebruik van composteerbaar wegwerpservies. Belangrijk is dat de producten gemaakt zijn van kraft, ongebleekt papier, kartonnage, dun hout of suikerriet. Deze producten zijn herkenbaar aan het OK Compost- of Kiemplantlogo. Andere biologisch afbreekbare materialen zoals (C)PLA, bamboe, dikker hout en palmblad, zijn voor dit systeem niet geschikt door te lange composteertijden. De vraag om composteerbaar wegwerpservies, wordt steeds gangbaarder voor festivalcateraars. Wel is het goed om bij twee of drie verschillende verpakkingsleveranciers een korting voor de cateraars te regelen, zodat het prijsverschil niet te groot is met standaard producten.

STAP 2

Zet een snelcomposteermachine in, die al het organische restmateriaal composteert op locatie. Hier kunnen alle composteerbare wegwerpartikelen (geschikte materialen voor een snel composteerproces: kraft, ongebleekt papier, kartonnage, dun hout of suikerriet), etensresten en groen afval in. Een snelcomposteermachine draait op elektrische stroom. Het organische restmateriaal wordt vervolgens in 24 uur omgezet door de machine, van afval naar de nieuwe grondstof: compost. Deze compost wordt zo nodig nog gezeefd zodat eventuele vervuiling (niet goed gescheiden materialen) alsnog na het composteringsproces uit het eindproduct verdwijnen. Op deze manier is het systeem ook bestand tegen 10% tot 20% procent vervuiling van de composteerbare stroom.

Het compost kan gebruikt worden voor het verbouwen van voedsel voor volgende edities, het herstel van grasvelden of het verrijken van andere gronden. Het kan ook in mooie verpakkingen aan het publiek meegegeven of verkocht worden voor thuisgebruik. Door het compost zo te gebruiken, keren de nutriënten weer terug in het ecosysteem, in plaats van deze te verbranden. Zo wordt de organische cirkel weer een stukje verder gesloten.

Er zijn inmiddels enkele afvalverwerkers die deze composteerbare afvalstroom kunnen verwerken, ga hierover met je afvalverwerker in gesprek als het plaatsen van een composteermachine niet binnen jouw plan past.

Composteren met een composteermachine is een nieuwe, nog niet uitontwikkelde, techniek. Het is momenteel daarom nog niet zeker of het eindproduct compost genoemd mag worden. De ministeriële definitie grens volgt later dit jaar.

STAP 3

Vervolgens is het aan te bevelen om op het festivalterrein twee afvalstromen te scheiden:

1. Composteerbaar
2. Restafval

In de eerste stroom kan in principe alles dat het publiek op het festivalterrein kan krijgen. De tweede stroom –restafval - is bestemd voor de materialen en producten die mensen zelf meenemen, zoals: sigarettenpakjes, aanstekers, kapotte zonnebrillen, deo-rollers, haarklipjes, et cetera. Met een goed geregeld systeem, is de reststroom minimaal. De restbakken kunnen daarom ook beter veel kleiner zijn dan de bakken voor composteerbaar restmateriaal.

Succesfactoren voor afvalscheiding zijn

— Duidelijke signage boven de afvalbakken
— Een mono-stroom creëren van materiaal dat op dezelfde manier verwerkt kan worden

STAP 4

Goede communicatie over het afval scheiden op het festivalterrein, is essentieel. Gebruik hiervoor de website, social media, signage bij de barren en cateraars én de afval- en grondstofbakken. Bezoekers zijn niet gewend dat bordjes, bekers en bestek composteerbaar zijn, dus eerst raken ze een beetje in de war. Goede signage kan de bezoeker duidelijk maken wat er in de betreffende bak kan. Goede communicatie achteraf over de resultaten, helpt het publiek wennen aan het idee. Ook groeit de waardering voor het festival als geheel.

Door deze vier stappen, kun je als festival je publieksterrein nagenoeg afvalvrij maken. Ben je hier als festivalorganisatie in geïnteresseerd, maar kun je bij de planning en/of uitvoering wel wat hulp gebruiken? Kijk dan op: www.labvlieland.nl

Composteermachine

DGTL Circular Foofcourt

VAN AFVAL NAAR GRONDSTOF OP DGTL, AMSTERDAM OPEN AIR, WELCOME TO THE VILLAGE, MILKSHAKE & INTO THE GREAT WIDE OPEN

In 2018 werkten vijf festivals samen met Lab Vlieland aan hetzelfde doel: afval transformeren naar grondstoffen. Na de invoering van herbruikbare bekers en het minimaliseren van het gebruik van wegwerpflesjes door borg, bleef er nog een grote restafvalstroom op het festivalterrein over; namelijk wegwerp-etensverpakkingen (disposables: bekers, bordjes, bakjes, bestek). Met medewerking van de cateraars, aten de bezoekers van de festivals met composteerbare disposables. Daarvoor werden de afval-/grondstoffen op het festivalterrein gescheiden ingezameld in een composteerbare stroom en een hele kleine rest-stroom (sigarettenpakjes, zonnebrillen, deo-rollers, et cetera).

De composteerbare disposables werden vervolgens in combinatie met groen- en etensresten ter plekke verwerkt in een snelcomposteermachine. De machine werkt door de combinatie van warmte, een langzame mixer en een speciale bacteriecultuur en kan zo in 24 uur van deze rest-stroom een nieuwe grondstof maken: compost.

Op deze manier kunnen de nutriënten (voedingsstoffen) teruggebracht worden in het lokale ecosysteem, in plaats van ze te verbranden zoals gewoonlijk gebeurt met restafval. Er wordt ook transport-CO2 uitgespaard en CO2 ingevangen in de compost. Met dit lokale verwerkingssysteem, konden deze en andere festivals een grote stap maken richting een afvalvrij festivalterrein.

Campingafval

20-25% van de tenten en kampeermaterialen blijft achter

Het is eerder regel, dan uitzondering: de achtergebleven tenten en kampeermaterialen op de Nederlandse festivalcampings. Het is onderdeel van de festivalcultuur, want - zo denken veel bezoekers - het wordt toch wel opgeruimd. Tegenwoordig is het veel kopen voor weinig geld. Voor enkele tientjes koop je al een opgooitentje.

Waarom is campingafval een probleem?

Het is een Europees probleem, maar ook in Nederland blijft 20% tot 25% van de tenten en kampeermaterialen achter na afloop van het festival. Over het algemeen is dit soort campingafval slecht recyclebaar door het gebruik van verschillende materialen. En de lage kostprijs versus de hoge loonkosten, maken handmatig sorteren nagenoeg onmogelijk. Het is erg lastig en misschien wel onmogelijk om hier een positieve business case van te maken. Ook het 'huisvuil' is slecht recyclebaar en moeilijk te managen, omdat bezoekers vaak veel spullen van thuis meebrengen.

Wat kun je er aan doen?

Helaas is dé oplossing voor dit probleem nog niet gevonden. Zolang de bezoeker voor enkele tientjes een tent kan kopen en deze goedkope tenten - van vaak slechte kwaliteit - zelfs als 'festivaltenten' verkocht worden, is het moeilijk om een incentive te vinden voor bezoekers om spullen mee naar huis te nemen. Een borg hanteren lijkt een logische keuze, maar dat brengt in de praktijk de nodige uitdagingen met zich mee. Een aantal festivals heeft succesvolle projecten gelanceerd die we in dit hoofdstuk met jullie delen.

De oplossing is nog niet gevonden, maar toch zijn er toepasbare maatregelen. De camping is onderdeel van het festival, dus vergt ook eenzelfde aanpak, plus enkele extra's:

— Deel vuilniszakken uit (mogelijk twee soorten voor afvalscheiding)

— Zet teams in om bezoekers met een vriendelijk gesprek bewust te maken van de impact van hun afval

— Kijk kritisch naar het campingreglement

— Motiveer bezoekers om minder spullen mee te nemen

— Richt een 'clean zone' in waarbij bezoekers zich conformeren aan een aantal regels, zoals: houd je kampeerplek schoon en neem je tent mee naar huis

— Bied tenten of andere herbruikbare accommodaties aan

— Geef achtergebleven spullen een tweede leven, maar communiceer hier niet over

Schoon

Het gegeven dat een schone omgeving langer schoon blijft, is ook toepasbaar op festivalcampings. Bezoekers zijn vaak bereid een steentje bij te dragen, mits het ze niet te veel moeite kost. Deel daarom vuilniszakken uit bij de entree, of nog beter: tijdens het opzetten van de tent. Leg daarbij ook het belang van het gebruik van de vuilniszak uit. Solar Weekend zet bijvoorbeeld jaarlijks het schoonste stukje camping in de schijnwerpers en beloont deze bezoekers met toegangskaarten voor de volgende editie. Zet daarnaast teams in om de bezoeker bewust te maken van de impact van hun zwerfafval. Lees hier meer over in de case Camping Guardians op pagina 47.

Clean Zone

Richt een 'Clean Zone' in waarbij bezoekers zich conformeren aan een aantal regels om ervoor te zorgen dat de zone schoon blijft en tenten en andere kampeermaterialen mee naar huis gaan. Lees hierover meer in de case 'Groener Gras' op pagina 48.

Reuse

Afval verminderen doe je door het toepassen van een strikt campingreglement: wat mogen bezoekers meenemen en wat niet? Denk bijvoorbeeld aan een verbod op partytenten. Uitdaging daarbij is handhaving; hoe ga je hier streng op toezien? Daarnaast werkt het ook om op een positieve wijze bezoekers te motiveren minder spullen mee te nemen, bijvoorbeeld door – eenmalig en op vertoon van je ticket - een tray bier tegen supermarktprijzen aan te bieden of door spullen op de camping te verhuren door middel van een recycle store.

Reuse & Recycle

Bied bezoekers de mogelijkheid om een tent of een andere accommodatie te huren. Er zijn verschillende aanbieders, in uiteenlopende prijsklassen. De meeste accommodaties zijn herbruikbaar en worden op andere evenementen weer ingezet. Een kartonnen tent (Kartent) is niet herbruikbaar, maar wel recyclebaar. Zorg ervoor dat dit ook gebeurt door papier en karton apart in te zamelen en te laten verwerken.

Ondanks dat het lastig is om achtergebleven kampeermaterialen een nieuw leven te geven, zijn er wel instellingen en goede doelen - zoals kringloopwinkels - die iets met deze spullen kunnen. Geef ze de mogelijkheid om te komen 'jutten' na afloop van het festival. Let op: communiceer hierover niet met bezoekers, om te voorkomen dat ze denken dat het goed is om spullen achter te laten.

Camping guardians (Mysteryland, 2018)

MYSTERYLAND CAMPING GUARDIANS

Vanaf 2016 - het eerste jaar dat Mysteryland een camping heeft - werkt de organisatie met Camping Guardians. De Camping Guardians werken in duo's en beheren de Mysteryland Camping vanaf opening tot sluit. Elk duo heeft een eigen tent met zitje, verdeeld over het campingterrein. De spots zijn bemand van 's ochtends vroeg tot 01.00 uur 's nachts.

Bij opening verwelkomen de Camping Guardians de bezoekers. Vuilniszakken worden uitgedeeld, wegwijs op de camping wordt gegeven en ze helpen een handje met zware bagage. De Camping Guardians' tenten staan verdeeld over de camping en hier is de mogelijkheid om luchtbedden op te pompen en telefoons op te laden. Ook kun je hier even wachten op je vrienden en verdwaalde bezoekers kunnen even bijkomen. Camping Guardians zijn een vraagbaak en verwijzen indien relevant door naar EHBO of beveiliging.

Groener Gras (Solar Weekend Festival, 2018)

GROENER GRAS CAMPING OP SOLAR WEEKEND FESTIVAL

Om het stijgende aantal tentjes en ander kampeermaterialen zoals partytenten, stoelen, koelboxen, luchtbedden en slaapzakken dat achterblijft te verminderen roept Solar Weekend haar bezoekers op deze spullen mee naar huis te nemen. Onder het mom van 'bij de buren is het gras altijd groener' heeft Solar Weekend Festival daarom de 'Groener Gras Camping' in het leven geroepen. Voor dit aparte stukje camping waar bezoekers kamperen die graag op een schoon stukje camping verblijven, gelden de volgende geboden:

1. Een Groener Gras ticket kost niets meer, niets minder, maar is gewoon fijner voor iedereen.
2. Je mikt je eigen rommel in de juiste afvalbak en/of vuilniszak.
3. Je neemt je tent en andere kampeermaterialen mee naar huis als het festival is afgelopen
4. Als je medekampeerders er per ongeluk toch een zooitje van maken, herinner je ze aan deze geboden.
5. Er wordt nét zo hard gefeest als op de rest van de camping.

De ticketprijs voor deze camping is gelijk aan die van reguliere tickets en ook de faciliteiten zijn nagenoeg gelijk. Dit om te voorkomen dat bezoekers om de verkeerde reden op dit stukje camping verblijven en zich niet aan de Groener Gras Geboden conformeren. Het aantal verkochte tickets groeit jaarlijks, het zou mooi zijn als er over een aantal jaar geen 'grijze' campingtickets meer verkocht worden.

Recycle store (Mysteryland, 2018)

MYSTERYLAND CAMPING RECYCLE STORE

Vanaf 2016 - het eerste jaar dat Mysteryland een camping heeft - werkt de organisatie met een Camping Recycle Store. Tweedehands stoeltjes, tafels en andere campingbenodigdheden in goede staat kunnen hier voor een vriendschappelijke prijs worden gekocht. Ook nieuwe artikelen zoals matrassen en lampjes kunnen hier worden aangeschaft.

Op de tweedehands artikelen zit een borg en bezoekers worden aangemoedigd om de spullen weer terug te brengen of mee naar huis te nemen. De tweedehands campingspullen zijn gelabeld met de boodschap goed zorg te dragen voor dit artikel en het niet op het campingterrein achter te laten. Goede campingspullen kunnen hier na het festivalweekend worden ingeleverd. De tweedehands spullen zijn op een ander festival verzameld, geselecteerd, opgehaald en opgeslagen.

Bijlagen

INTRODUCTIE VOOR DE ORGANISATIE 49

HOE WERKT DIT HANDBOEK? 50

TO-DO'S VOORAFGAAND AAN HET FESTIVAL 51
Checklist: Inzichtelijk maken van materialen die het festivalterrein opkomen

TO DO'S TIJDENS HET FESTIVAL 52
Checklist: Data verzamelen van restafval van het festivalterrein
Checklist: Data verzamelen over het afval van de cateraars

TO-DO'S NA AFLOOP VAN HET FESTIVAL 54
Checklist: Data verzamelen na afloop van het festival
Checklist: data verzamelen en versturen

APPENDIX A: 56
1. Contactgegegevens organisatie 56
2. Contactgegegevens schoon 56
3. Contactgegegevens afval- en grondstoffenverwerking 56
4. Kenmerken 57
5. Grondstoffenplan 58
6. Schoon plan 62
7. Clean & green teams 64
8. Planning 65

INTRODUCTIE

Welkom op jullie (eerste) afvalvrije festival!

Jaarlijks trekken festivals in Nederland miljoenen bezoekers. Ze komen niet alleen voor de heerlijke muziek maar ook voor het eten, de aankleding en de sfeer die de organisatie probeert neer te zetten. Een aandachtspunt blijft afval. Uit onderzoek blijkt dat festivalbezoekers gemiddeld meer dan één kilo aan afval per dag produceren. Jaarlijks telt dit op tot 50 miljoen kilo afval. Dat is evenveel als 23.000 huishoudens in een jaar produceren! Veel van dit afval komt in het restafval terecht, en kan dus niet tot nauwelijks worden gerecycled. Om deze vorm van verspilling tegen te gaan zijn de organisaties NederlandSchoon en Green Events Nederland in 2015 begonnen met de Green Deal Afvalvrije Festivals.

Wanneer we kijken naar materiaalstromen rondom de organisatie van een festival kunnen verschillende afvalstromen geïdentificeerd worden. Deze afvalstromen bestaan onder meer uit zwerfvuil, etensresten, ponchos, verpakkingen en sigaretten van de bezoekers, en uit hout-, metaal- en plastic afval tijdens de op- en afbouw. De eerste stap om deze afvalstromen aan te pakken is door inzicht te krijgen in de bron (waar komt het afval vandaan), de eindbestemming (wat gebeurt er met het afval) en het volume. Om dit mogelijk te maken is het belangrijk om alle afvalstromen goed in kaart te brengen. Het doel van dit handboek is om in een stappenplan uiteen te zetten waarin stap-voor-stap wordt uitgelegd hoe je alle afvalstromen in kaart kan brengen op je festival.

In dit handboek staan meerdere checklists en tabellen waarmee je in detail leert kijken naar de afvalstromen van festivalbezoekers, cateringsbedrijven, en bars, evenals afval dat vrijkomt bij de op- en afbouw van podia, tenten en de decoratie. Dit gebeurt deels vóór en na het festival (door de organisatoren), en tijdens het festival (door bijvoorbeeld de vrijwilligers).

Door het stappenplan in dit handboek te volgen breng je al je materiaalstromen in kaart. Dit is een belangrijke eerste stap naar een afvalvrij festival!

Succes!

Hoe werkt dit handboek?

DE SCOPE

Het idee van dit handboek is om te fungeren als een stappenplan, waarmee je gestructureerd en gemakkelijk alle informatie kan verzamelen over materiaalstromen op je festival. Om het onderzoek te kaderen focussen deze stappen zich op materialen, en dus niet op bijvoorbeeld elektriciteitsverbruik, CO2 uitstoot of diesel-verbruik.

DE AANPAK

Bij het uitvoeren van dit onderzoek wordt onderscheid gemaakt tussen drie fases, namelijk:

1. **Vóór het festival**
2. **Tijdens het festival**
3. **Na het festival**

Dit onderscheid zie je ook terug in de onderzoeksmethodes, waar een verdeling is gemaakt in acties die genomen kunnen/moeten worden voor het festival, activiteiten tijdens het festival en acties voor na het festival.

HET HANDBOEK GEBRUIKEN

In het handboek zijn checklists terug te vinden per fase. Deze checklists helpen bij het uitvoeren van het onderzoek. Ze geven aan wat er allemaal moet gebeuren en waarom. Per fase is er ook aangegeven hoeveel tijd je ongeveer kwijt bent aan het afwerken van de checklist, en hoeveel mensen/vrijwilligers je nodig hebt.

50

Fase 1: Voorafgaand aan het festival

Tijdens dit onderdeel wordt een inventarisatie gemaakt van alle materialen die worden gebruikt voor de opbouw van het festival. Dit zijn bijvoorbeeld constructiematerialen voor podia en tenten, of elektronica voor verlichting en geluid. Ook is gebleken dat tijdens de opbouwfase al veel afval kan ontstaan. Dit zijn vaak kartonnen dozen, plastic verpakkingen, houten balken of bijvoorbeeld overblijfselen van het decor. Om dit inzichtelijk te maken is het belangrijk tijdelijk aan te geven aan de mensen van de opbouw en de afvalverwerkers dat dit moet worden bijgehouden.

CHECKLIST: INZICHTELIJK MAKEN VAN MATERIALEN DIE HET FESTIVALTERREIN OPKOMEN

- [ ] Maak een lijst met alle leveranciers, afvalverwerkers, materiaal- en constructiebedrijven die materialen naar het festivalterrein brengen of na afloop materialen verwerken of ophalen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan:
  - [ ] Podium bouwers
  - [ ] Tent verhuurders
  - [ ] Cateraars
  - [ ] Sanitair voorzieningen
  - [ ] Kassa's/kluisjes/garderobe verhuurders
  - [ ] Hekwerken/afzettingen
  - [ ] Decoratie/aankleding
  - [ ] Afvalverwerkers
  - [ ] Schoonmaakbedrijven
- [ ] Informeer leveranciers en afvalverwerkers op voorhand over de aankomende vragenlijst, en waarom het belangrijk is deze zo gedetailleerd mogelijk in te vullen.
- [ ] Stuur alle leveranciers en afvalverwerkers de vragenlijst per email ruim voor het festival (minimaal 2-3 weken van te voren).
  - [ ] Data van de afvalverwerkers is pas na afloop van het festival beschikbaar. Desalniettemin is het belangrijk deze bedrijven vroegtijdig te informeren over het aankomende dataverzoek.
- [ ] Neem contact op met de leveranciers die in de week voor het festival nog geen reactie hebben gegeven.
- [ ] Verzamel de data van de leveranciers. Let hierbij erop dat:
  - [ ] Bij alle data duidelijk wordt vermeld wie de data heeft geleverd, inclusief contactgegevens
  - [ ] Bij alle waardes wordt aangegeven of het een schatting is of een exacte waarde. (Meestal zullen leveranciers een schatting maken.)

WANNEER KUN JE DIT HET BESTE DOEN?
- 6 weken van te voren
- 1 week van te voren een herinnering sturen

HOE LANG BEN JE ERMEE BEZIG?
- 1 dagdeel 6 weken van te voren
- 1 dagdeel 1 week van te voren

WIE HEB JE ERVOOR NODIG?
- 1 persoon van de organisatie

WAT KUN JE ERVOOR GEBRUIKEN?
- Appendix A: Opzet introductie leveranciers en afvalverwerkers
- Appendix F: Enquête voor afval van het opbouw en afbouw van podia, decoratie en techniek

Fase 2: Tijdens het festival

Tijdens het festival zal de dataverzameling voornamelijk afhankelijk zijn van de vrijwilligers op het festivalterrein. De vrijwilligers zullen door enquêtes in te vullen tijdens het nascheiden en via interviews met de cateraars en bars inzicht proberen te krijgen in de samenstelling van de ongescheiden reststromen. Stromen die al wel gescheiden worden op het festival worden al apart gewogen en verwerkt door afvalverwerkers. Deze hoeven daarom niet onderzocht te worden door de vrijwilligers, en vallen dus buiten de scope van je onderzoek.

Enquêtes tijdens het nascheiden

Het is belangrijk inzichtelijk te maken wat er in de afvalzakken zit die van het festivalterrein afkomen. Dit kan door afvalzakken steekproefsgewijs te onderzoeken met behulp van de daarvoor bestemde enquêtes.

CHECKLIST: DATA VERZAMELEN VAN RESTAFVAL VAN HET FESTIVALTERREIN

- [ ] Reserveer 4-8 vrijwilligers (afhankelijk van de grootte van het festival) die in de namiddag en de avond de afvalzakken die van het terrein afkomstig zijn gaan onderzoeken.
  - [ ] Bij een meerdaags festival kan dit op alle dagen behalve de openingsdag ook in de ochtend gebeuren.
- [ ] Controleer 1 op de 5 afvalzakken met behulp van de de enquêtes.
  - [ ] Minder afvalzakken zorgt voor een lagere resolutie van de data.
  - [ ] Eén afvalzak na-sorteren en de enquête invullen kost een vrijwilligers-duo ongeveer 10 minuten. De ene sorteert, terwijl de andere bijhoudt hoeveel van alles er wordt nagescheiden.
- [ ] Verzamel de ingevulde enquêtes bij een daarvoor aangewezen verantwoordelijke.

WANNEER KUN JE DIT HET BESTE DOEN?
- Middag/avond van het festival

HOE LANG BEN JE ERMEE BEZIG?
- Per vrijwilliger, tijdsblokken van 1-2 uur in de middag/avond

WIE HEB JE ERVOOR NODIG?
- 4-8 vrijwilligers (afhankelijk van de grootte van het festival)
- 1 coordinator

WAT KUN JE ERVOOR GEBRUIKEN?
- Appendix B: Inleiding voor de vrijwilligers
- Appendix C: Enquête afvalscheiding

Fase 2: Tijdens het festival (vervolg)

Interviews met cateraars en bars

Bij de productie van maaltijden op het festivalterrein komt afval vrij. Denk hierbij aan etensresten (zoals schilafval en onverkochte maaltijden), frituurvet en verpakkingen. Met behulp van interviews kunnen deze afvalstromen in kaart gebracht worden.

CHECKLIST: DATA VERZAMELEN OVER HET AFVAL VAN DE CATERAARS

- [ ] Reserveer 2-4 vrijwilligers die aan het begin van het festival, of vlak voor opening interviews afnemen bij de cateraars.
  - [ ] Gebruik hiervoor het interviewscript en enquête uit het handboek.
- [ ] Interviews duren ongeveer 5-10 minuten en kunnen individueel of in duo's worden afgenomen.
- [ ] Interview alle cateraars en alle bars.
- [ ] Verzamel de data van de interviews bij een daarvoor aangestelde verantwoordelijke.

WANNEER KUN JE DIT HET BESTE DOEN?
- Ochtend of begin van het festival

HOE LANG BEN JE ERMEE BEZIG?
- 2-3 uur in de ochtend

WIE HEB JE ERVOOR NODIG?
- 2-4 vrijwilligers (afhankelijk van de grootte van het festival)
- 1 coordinator

WAT KUN JE ERVOOR GEBRUIKEN?
- Appendix B: Inleiding voor de vrijwilligers
- Appendix D: Interview script voor afval van de cateraars en bars
- Appendix E: Enquete cateraars en bars

Fase 3: Na het festival

De week nadat het festival is afgelopen is er nog veel data te verzamelen bij onder andere afvalverwerkers, schoonmaakbedrijven en de afbouw crew. Deze data zal niet direct na het festival beschikbaar zijn, maar het is toch belangrijk om met deze partijen kort na het festival nogmaals contact op te nemen zodat ze met de aankomende enquête in hun achterhoofd aan de slag gaan.

CHECKLIST 4: DATA VERZAMELEN NA AFLOOP VAN HET FESTIVAL

- [ ] Neem kort na het festival contact op met alle partijen die betrokken zijn bij materiaal en afval afvoer. Denk hierbij aan:
  - [ ] Afvalverwerkers
  - [ ] Sanitair
  - [ ] Podium op- en afbouw
  - [ ] Decoratie
- [ ] Stuur een week na het festival de enquête op naar alle geïdentificeerde afbouwers en afvoerders.
- [ ] Probeer 2-3 weken na het festival alle data van de afvoerende bedrijven binnen te hebben.
- [ ] Verzamel de data bij een daarvoor aangewezen verantwoordelijke.

WANNEER KUN JE DIT HET BESTE DOEN?
- In de eerste twee weken na het festival

HOE LANG BEN JE ERMEE BEZIG?
- 1 dagdeel per week

WIE HEB JE ERVOOR NODIG?
- 1 medewerker van de organisatie

WAT KUN JE ERVOOR GEBRUIKEN?
- Appendix A: Opzet introductie leveranciers en afvalverwerkers
- Appendix F: Enquête voor afval van het opbouw en afbouw van podia, decoratie en techniek

Fase 3: Na het festival (vervolg)

Het verzamelen en versturen van de data

Het is belangrijk dat er tijdens het proces altijd goed wordt gelet op wat er met de data gebeurt, en wie er verantwoordelijk is voor het afhandelen en verwerken van de data. Het wordt daarom aangeraden één persoon over het hele proces verantwoordelijk te maken voor het verzamelen van de data. Dit betekend dat één persoon ervoor zorgt dat alle enquêtes en interviews worden verzameld, dat alle leveranciers hebben gereageerd, en dat de afvalverwerkers na afloop van het festival hun data terugkoppelen naar de festivalorganisatie. Wanneer alle data verzameld is kan deze via de e-mail naar Green Events Nederland (paul@greenevents.nl) worden verstuurd, die vervolgens zorg draagt voor verdere verwerking van de data.

CHECKLIST: DATA VERZAMELEN EN VERSTUREN

- [ ] Alle leveranciers hebben hun data toegestuurd.
  - [ ] Deze data is volledig.
- [ ] Tijdens het festival zijn alle afgenomen enquêtes van het nascheiden en van de interviews ingeleverd bij de daarvoor verantwoordelijk gestelde persoon.
- [ ] De afvalverwerkers hebben hun data teruggekoppeld naar de festivalorganisatie.
  - [ ] Deze data is volledig.

WANNEER KUN JE DIT HET BESTE DOEN? • Zodra alle informatie binnen is	**HOE LANG BEN JE ERMEE BEZIG?** • 1 dagdeel
WIE HEB JE ERVOOR NODIG? • 1 medewerker van de organisatie	**WAT KUN JE ERVOOR GEBRUIKEN?** • -

1. Contactgegegevens organisatie

NAAM	FUNCTIE	TELEFON	MAIL

2. Contactgegegevens schoon

SCHOONMAAKBEDRIJF: Naam invullen

NAAM	FUNCTIE	TELEFON	MAIL

3. Contactgegegevens afval- en grondstoffenverwerking

GRONDSTOFFENINZAMELINGSBEDRIJF: Naam invullen

NAAM	FUNCTIE	TELEFON	MAIL

4. Kenmerken

EVENEMENT

DATUM	
LOCATIE	
BEZOEKERSAANTALLEN	
VERGUNNINGSVERLENER	
TIJDEN	
OPPERVLAKTE	

CAMPING

DATUM	
LOCATIE	
BEZOEKERSAANTALLEN	
VERGUNNINGSVERLENER	
TIJDEN	
OPPERVLAKTE	

5. Grondstoffenplan

Drie key factoren voor de aanpak van afval zijn reduce (verminderen), reuse (materialen hergebruiken) en recycle (scheiden om recycling mogelijk te maken).

REDUCE REUSE RECYCLE

5.1 REDUCE

Om afval te voorkomen en/of te verminderen, nemen wij de volgende maatregelen:

- Geen samples, flyers, timetables en draagtrays
- Geen plastic tasjes (gratis uitdelen is sowieso verboden)
- Minder verpakkingen catering, de campingwinkel et cetera.
- Streng campingreglement aangaande zelf meebrengen van eten, drinken, partytenten et cetera.
- Voorkom gebruik van disposables

5.2 REUSE

Om grondstoffen opnieuw te gebruiken, nemen wij de volgende maatregelen:

- Maak waar mogelijk gebruik van podia, décor en infrastructuur die ontworpen is voor demontage en hergebruik (bijvoorbeeld huur)
- Geen datum op banners en signage laten drukken
- Gebruik hardcups in plaats van wegwerpbekers

5.3 RECYCLE/GRONDSTOFFEN

Om een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de grondstoffen die vrijkomen, maken wij een verdeling in grondstoffen die vrijkomen tijdens de opbouw, tijdens het festival en tijdens de afbouw.

Opbouw

GRONDSTOF	AFKOMSTIG VAN	INZAMELMIDDEL	WAT GEBEURT HIERMEE?	EINDBESTEMMING (RECYCLING)
Bijv. Hout	Bijv. Deco	Bijv. 20m3 afzetcontainer	Bijv. Hergebruikt	
Bijv. Glas	Bijv. Crew catering	Bijv. 240 liter container	Bijv. Gescheiden afgevoerd	

Festival/Camping

GRONDSTOF	AFKOMSTIG VAN	INZAMELMIDDEL	WAT GEBEURT HIERMEE?	EINDBESTEMMING (RECYCLING)
Bijv. Karton	Bijv. Cateraars	Bijv. 1100 liter container	Bijv. Gescheiden afgevoerd	
Bijv. Plastic	Bijv. Publieksgebied	Bijv. 240 liter container	Bijv. Met restafval afgevoerd	

Afbouw

GRONDSTOF	AFKOMSTIG VAN	INZAMELMIDDEL	WAT GEBEURT HIERMEE?	EINDBESTEMMING (RECYCLING)
Bijv. Hout	Bijv. Deco	Bijv. 20m3 afzetcontainer	Bijv. Gescheiden afgevoerd	
Bijv. Meubilair	Bijv. Deco/camping	Bijv. 20m3 afzetcontainer	Bijv. Afgevoerd als grof afval	

De inzamelaar is niet altijd de verwerker van de grondstoffen die hij afvoert. Veel afvalstromen worden verwerkt door een eindverwerker. Om meer inzicht te krijgen in wat er met de afgevoerde grondstoffen gebeurt - waar gaan ze heen en wie verwerkt ze - is het raadzaam om deze informatie vooraf bij de inzamelaar op te vragen. Weegbonnen of foto's kunnen als controlemiddel worden opgevraagd.

Maak vooraf afspraken over bijvoorbeeld:

- Het aantal transportritten. De inzamelaar is meestal in de gelegenheid om de containers in combinatie te rijden (andere tariefafspraken)
- Afvoer van containers gebeurt alleen in overleg en na controle. Dit om afkeur door eventuele vervuiling te voorkomen. Denk eraan om in het geval van regen de containers af te dekken om extra vervuiling te voorkomen
- Vergeefse ritten worden niet zonder overleg of handtekening doorbelast
- Alle weegbonnen van de afgevoerde containers, worden ter controle bij de factuur gedaan

5.4 INZAMELINGSMIDDELEN EN BAKKENPLAN

- Inzamelingsmiddelen zijn er in diverse soorten en maten. De meestgebruikte inzamelingsmiddelen zijn rolcontainers en afzetcontainers.
- Rolcontainers in de maten: 140, 240, 660 en 1100 liter
- Afzetcontainers met een inhoud van: 6, 10, 20, 40 m3

- Door vooraf te inventariseren welke grondstoffen waar vrijkomen, kan er een gedetailleerd 'bakkenplan' gemaakt worden.
- Omschrijf in het bakkenplan welke bakken waar worden ingezet.
- Bijv: barren 1 x 1100 liter restafval, 1 x 1100 liter karton, 1 x 660 liter kunststof

Voor het scheiden van grondstoffen op locatie, wordt vaak gebruik gemaakt van eilanden of andere inzamelingsmiddelen. Het is van belang om hierbij rekening te houden met gekleurde containers en juiste signage, volgens de onderstaande kleurcodering:

	Papier	Glas	GFT en Etensresten	Rest	Plastic	Plastic en Drinkpakken	Plastic Bilk Drinkpakken
RAL	5015	1023	6017	7012	2004	2004	2004
PMS (c)	285	123	7741	Cool Gray 10	1585	1585	1585
CMYK	90/45/0/0	0/20/100/0	80/20/100/10	5/0/0/70	0/65/100/0	0/65/100/0	0/65/100/0
RGB	0,112,105	255,198,39	65,135,62	100,100,105	255,107,11	255,107,11	255,107,11
Hex	#0070cd	#ffc627	#41873e	#646469	#FF6b0b	#FF6b0b	#FF6b0b

Inzet Containers

AFKOMSTIG VAN	AFVAL/ GRONDSTOF	INZAMEL-INGSMIDDEL BACKSTAGE 240 LITER	INZAMEL-INGSMIDDEL BACKSTAGE 660 LITER	INZAMEL-INGSMIDDEL BACKSTAGE 1100 LITER	INZAMEL-INGSMIDDEL FRONTSTAGE 240 LITER	INZAMEL-INGSMIDDEL FRONTSTAGE AFVALEI-LAND
Productie	Papier/Karton			1		
Crewcatering	Glas	1				
Bar1	Plastic		1			1
Food1	Restafval			1		1
Enzovoorts						

5.5 CONTROLE

Het in kaart brengen van de vrij te komen grondstoffen en het maken van een passend grondstoffenplan, neemt tijd in beslag, maar is zeer waardevol. Echter blijft het niet bij een plan alleen.

Ook de implementatie van het plan vraagt de nodige aandacht. Om dit plan succesvol te laten zijn, is een continue controle noodzakelijk.
Een aantal zaken hebben structureel aandacht nodig zoals:

- Communicatie en afstemming met de diverse leveranciers
- Het volgen van de grondstoffenstromen tijdens op- en afbouw, tijdens het evenement en na afvoer
- Controle bakkenplan

Om het bovenstaande goed uit te kunnen voeren, is het raadzaam iemand te benoemen als grondstofcoördinator. Deze persoon is samen met de duurzaamheidsmanager verantwoordelijk voor de juiste afzet en verwerking van de grondstoffen. Diegene ziet erop toe dat het grondstoffenplan uitgevoerd wordt volgens afspraak.

6. Schoon plan

6.1 OVERDAG

Om zwerfafval te voorkomen en om het terrein zo schoon mogelijk te houden, zetten wij overdag service teams in. De service teams bestaan uit: medewerkers van het schoonmaakbedrijf en/of vrijwilligers ('Clean & Green' Teams)

Indeling service teams tijdens het evenement:

Evenement

DATUM	TIJDEN	MEDEWERKERS	FOCUSGEBIED

Camping

DATUM	TIJDEN	MEDEWERKERS	FOCUSGEBIED

Er zijn vooraf een aantal focusgebieden vastgesteld:

1. Aanlooproute/buitengebied

- Parkeerplaatsen, fietsenstalling, aanlooproutes

Werkzaamheden: schoonhouden door middel van prikken en het ledigen van inzamelingsmiddelen.

2. Frontstage

- Entree, food area, VIP

Werkzaamheden: schoonhouden door middel van prikken, tafels schoon en afvalvrij houden, ledigen van inzamelingsmiddelen.

3. Backstage

- Productie, barren, catering

Werkzaamheden: controle op grondstoffenscheiding, grondstoffen sorteren op locatie

6.2 REINIGING

Na het evenement wordt het gehele terrein, het buitengebied en de camping volgens onderstaande planning gereinigd.

Evenement

DATUM	TIJDEN	AANTAL MEDEWERKERS	MATERIALEN EN MACHINES

De oplevering van de camping vindt plaats op:

Camping

DATUM	TIJDEN	AANTAL MEDEWERKERS	MATERIALEN EN MACHINES

De oplevering van de camping vindt plaats op:

7. Clean & green teams

7.1 INZET EN WERKZAAMHEDEN 'CLEAN & GREEN' TEAMS

- Afval prikken en afval scheiden festival
- Vuilniszakken uitdelen camping
- Bezoekers aanspreken om de grondstoffen in de juiste bak te gooien op een vrolijke, enthousiaste en toegankelijke manier
- Op maandagochtend ondersteunen bij opruimen door bezoekers en voorkomen dat er veel spullen achterblijven
    - Dit in samenwerking met het schoonmaakbedrijf (dient adequaat te handelen bij inzamelingsmiddelen die vol zijn et cetera)
- Voorkomen zwerfafval aanlooproutes vooraf en na het festival
- Schoonhouden food area's
    - Tafels leegruimen en schoonmaken met een doekje

Aandachtspunten:

- Deel de teams in een gebied in en vraag ze om dit gebied schoon te houden vanaf het begin. Hierdoor loop je niet achter de feiten aan en blijft het schoon.
- Maak het 'Clean & Green' Team belangrijk. Leg de medewerkers in de watten en zorg dat ze niks tekort komen.
- Zorg voor opvallende styling en make-up. De medewerkers vinden dit leuk en dat stralen ze ook uit.
- Stem de kleuren van de kleding mogelijk af op het afval dat ze prikken, laat deze kleuren corresponderen met de signage op de bakken. Dan begrijpen bezoekers beter waarom ze niet al het afval oprapen.
- Vraag de teams naar wat hen is opgevallen, zoals: verbeterpunten voor volgend jaar, gebruik en plaatsing prullenbakken, plekken waar specifiek afval vrijkomt et cetera.

GREEN CAMPSITE TEAMS

- Verstrekken van informatie
- Nieuwe vuilniszakken uitdelen
- Ondersteunen bij oppompen luchtbedden
- Fungeren als 'telephone watcher' bij het opladen van telefoons (niet beveiligd)
- Dagelijks ochtendrondje voor het uitdelen van vuilniszakken (mogelijk 2 kleuren om afvalscheiding mogelijk te maken) en vragen aan bezoekers om rommel rondom hun eigen tent op te ruimen.
- Op maandag-/laatste ochtend: bezoekers ondersteunen bij opruimen en voorkomen dat er veel spullen achterblijven.
- Hang-out 'get together' voor mensen die na het festival (alleen) thuis komen
- Hang out 'meeting point' met vrienden
- Aanspreekpunt voor vragen en hulp. Kunnen snel schakelen met beveiliging en EHBO via porto
- Signaleren van problemen en hier adequaat naar handelen

Aandachtspunten:

- Zorg voor opvallende styling. Dit communiceert makkelijker met bezoekers en valt beter op
- Belangrijk dat ze ook in een tent op de camping verblijven (peer-to-peer communicatie)
- Bij voorkeur geen vrijwilligers in verband met werktijden en verantwoordelijkheden

8. Planning

Wanneer worden welke middelen en materialen geleverd?

OPBOUW

DATUM	TIJD	INZAMELMIDDEL/ MATERIAAL	LEVERANCIER	CONTACT

AFBOUW

DATUM	TIJD	INZAMELMIDDEL/ MATERIAAL	LEVERANCIER	CONTACT

Voeg eventueel draaiboek productie en/of schoonmaakbedrijf bij.

green events

Green Events Nederland
www.greenevents.nl